

LIETUVIS

O maior e mais antigo jornal lithuano na America do Sul
Didžiausias ir seniausias lietuvių laikraštis Pietų Amerikoje.

Prenumeratos kaina:

Brazilijos metams 12 milreisų, pusmečiui 6\$00. Pietų ir Šiaurės Amerikoje: metams 15 milreisų, pusem. 8 milr.

Lietuvoje ir kitur užsieny metams 20 milr. pusmečiui 10 milr.

REDAKCIJOS IR ADMINISTRACIJOS ADRESAS:

Rua Bandeirantes, 474 Tel. 4-3925
Caixa Postal 1764 São Paulo.

Lietuvių S-gos Brazilijos Organas
Leidėjas: LIETUVIŲ S-GA BRAZILIJOS
Atsakomasis redaktorius
Dr. Eginas Muniz Moreira Landim
Faktinis Redaktorius
Stasys Vancevičius
Rankraščius redakcija taisy savo nuostata. Nesunaudotų rankraščių nesaugo ir savo lėšomis negražina. Už apmokamus skelbimus neatsako.

11-ti METAI.

SÃO PAULO, 1939 m. Gegužės - Maio mėn. 20 d.

NR. 20 (541)

Sava kalba, savi ir vaikai.

Dažnai mus aplanko apyveniai lietuviai prašydami paramos iš L. S. Br. arba parašyti prašymą Lietuvos Respublikos Konsulatui, kad sušelptų nors keliais milreisiais. Tai nelaimingi mūsų tautiečiai, kurių didelė dauguma yra patys savo nelaimių kaltininkai. Visi, kurie jau užaugo vaikams, nusiskundžia, kad vaikai juos apledo, negloboja, nemaitina. Tikrai šiurpus likimas tokių tėvų. Nežiūrint, kad vieną kitą sušelpia Brazilijos labdaringos draugijos ar Lietuvos Konsulatas, bendrai imant, žymi dalis senstančių mūsų tautiečių kenčia skurda. Seneliams prieglaudų mūsų kolonija neturi. Neturi nė fondų beturčių šelpimui. Todėl, vaikų apleisti, pasenę tėvai turi valyti praėjusių batų, rinkti lygius gatvėse ir miesto šašlavynuose, arba elgetauti, kad nors bananais ir duonos plutele galėtų gintis nuo bado mirties. Tai šiurpu, bet taip yra. Čia nekalkės apie tuos, kurių vaikai išmirė pirmą jų, arba kurie neseno bevaikiai ar viengungiai būdami. Tokie ir savo tėvyneje dažniausiai būna be priežiūros, varsta ir laukia mirties svetimu karštinami. Bet, kodėl išėję vieni taip dažnai tikri vaikai apleidžia savo tėvus, kada jie reikalauja vaiku paramos?

Išsiūnėkime, kaip tokie tėvai auklėjo savo vaikus. Ka davė savo vaikui, kad jis jaustųsi skolingas bent nugarba ir meile? Neretai vaikai gimsta prieš tėvų valią. Suteikti gyvybę yra tik žaislas, bet vargas išauginti vaika žmogumi. Čia ir glūdi paaukusiu vaikų ir tėvų nesantikos priežastys. Tik pasižiūrėkime, kame ir kaip auklėjasi mūsų jaunoji karta, ir tuoj bus aišku, kokia ateitis laukia senosius. Juk daug mūsų mažųjų išvaromi į gatvę pardavinėti laikraščiu, nesioti rūbus iš siuzyklos į siuzyklą, iš mezigiklos į krautuves, arba grašiuoti batų, kada tėvai dar pačiam tvirtume, o maži vaikai reikalingi jų tėviškos šilimos, rimtos globos, auklėjimo ir mokslo. Nors to mokslo, kuri gali gauti pradžios mokyklose! Vaikų auklėja gatvė. Gatvė, kuri taip žiauri ir žodžiais ir veiksmais... O būna ir taip, kad neretai vaikas ma-

ta, kaip jojo uždirbtą milreisą tėvas prageria. Tad kodėl jis patsai negali mėginti to pinigų praleisti? Kodėl jam nepamėginti pasilinksinti su visu gatvėje šelstančių išdykelių būriu?... Taigi, kokią teisę turi tėvai į vaikus, kada juos išauklėjo gatvė, kada juos mokė tokie pat benamiai, kada jie užmiršo savo tėvų kalbą? Argi kaltas vaikas, kad tėvai jį kalbina svetimą kalbą, kurios jie patys dar nemoka? Jeigu tėvai nesistengė aukotis savo vaikui, tat, kas jdiegs į vaiko širdį pasiaukojimo jausmą tėvams, kada jie tampa reikalingi paramos?

Yra ir tokių tėvų, kurie jau kvailai savo vaikus lepina. Pareina vaikas iš mokyklos, padejuoja, kad jam sunku, tuoj geroji motina skuba pas mokytoją paprašyti, kad jos vaiko per daug nespautų... Būna dar blogiau, kada patsai tėvas ar motina duoda vaikui atostogų. Tokiu būdu gatvinio auklėjimo antspaudą gauna ir šis lepuonėlis. Žinau atsitikimą, kad iš vienos lietuvių mokyklos motina atsiėmė savo vaiką tik dėl to, kad jam „per sunku“, nes prieš piet mokosi gimnazijoje. Dabar, kada tik einu per tą miesto rajoną, tą gimnazistą matau gatvėje išdirbantį visokias „štukas“. Sako, kad jis gatvėse praleidžia istisus popiečius. Ir aš esu beveik įsitikinęs, kad senatvėje jo motina ateis į redakciją, mokyklą ar konsulatą pasiguosti...

Žinau, nevienas pasakys, kad aš per daug išulus tėvų atžvilgiu. Tad prisipažinsiu, kad nuoširdžiai džiaugiuosi, kada matau tėvų dirbantį viršvalandžius, kad pati motina galėtų pržiūrėti mažus vaikus. Gerbiu tą motiną, kuri mažulėlius kalbina sava kalba, o paaukusius veda į mokyklą! Aš dažnai galvoju, kokie vargšai, kaip didžiai nukriausti yra tie vaikai, kuriuos patys tėvai įstato į kreivą kelią.

Ko galima tikėtis iš vaikų, jeigu tėvai neduoda jiems net savos kalbos? Pats gyvenimas lyg pirštu rodo, kad išėjęjų vaikai tėvams tik tuomet yra savi, kada namuose skamba sava gimtoji kalba.

Simas Bakšys.

ja su okupantais ir tikisi laimėti laimėti laisvę ir nepriklausomybę.

Vokietija nepatenkinta.

Skandinavų valstybėms atsiskius su Vokietija pasirašyti nepuolimo sutartį vokiečių spauda pradėjo rodyti didelį nepasitenkinimą. Vieton sudaryti sutartį su Vokietija, Švedija ir Norvegija pradėjo ginkluotis ir intensyviai stiprina savo sienų bei pajūrio apsaugą.

Tik viena mažutė Danija sutiko su Vokietija sudaryti nepuolimo sutartį. Danija būdama ant mažo pusiausio prie didžiulės Vokietijos bijosi Hitlerio keršto, todėl sutiko sutartį pasirašyti.

Mussolinio kalba.

Praeitą sekmadienį Mussolinį pasakė politinę kalbą, kurioje pabrėžė, kad Italija trokštanti taikos, bet nori, kad būtų patenkinti būtiniausi Italijos valstybės interesai. Mussolini tarp kitko pažymėjo, kad jis netikis, jog dėl Dancigo šiuo metu galėtų kilti Europoje karas. Padėtis esanti rimta, bet ji galėsianti išsispresėti taikiu būdu.

Anglijos karalius Kanadoje.

Gegužės 17 dieną į Kanadą atvyko Anglijos karalius Jurgis VI. Jį iškilmingai sutiko Kanados vyriausybės nariai. Karalius Jurgis Kanadoje sutiktas su didžiausiu entuziazmu.

Nuteisti už snipinėjimą.

Iš Berlyno pranešama, kad Vokietijos teismas nuteisė sušau dymui Emilį Zeidlerį ir Martiną Richterį už snipinėjimą. Paskutiniu laiku Vokietijoje už snipinėjimą ir prieš valstybinį veikimą suimama ir teisiama daug žmonių. Daug suimtųjų nubaus ta mirtimi.

Hitleris apžiūri tvirtoves.

Vokietijos diktatorius Hitleris važinėja po Vokietiją inspekcijos tikslais ir tikrina pasienio tvirtoves bei vokiečių kariuomenės karinį parengimą.

Kai kurie laikraščiai rašo, kad po aštraus kivrėjo su lenkais Hitlerio karingas ūpas smarkiai nupuolęs. Hitleris kad ir drąsiai kalba, bet vis tik bijosi neatsargių žygių, kurie galėtų iššaukti karą.

Dancigo klausimas kelia nerimą.

Dancigo klausimas vis dar smarkiai kelia nerimą Europoje. Tarp Vokietijos ir Lenkijos santykiai labai įtempti. Lenkų spauda smarkiai puola vokiečius ir tvirtina, kad mažiausias Dancigo padėties pakeitimas išauks griežtą Lenkijos reakciją. Lenkija pasirušusi karui. Visa lenkų kariuomenė parengta karo žygiams. Laukiama tik ką darys Vokietija. Hitleris kol kas laikosi ramiai. Vokiečių spauda irgi smarkiai puola Lenkiją, bet ginklu negrašina. Daug kas spėja, kad Hitleris kurstys dar daugiau Dan-

cigo vokiečius, kad šie patys pasiskelbtų norį prisijungti prie Reicho. Tačiau ir tokiame Hitlerio sumanymui lenkai užbėga už akių ir sako, kad jokių būdu nesutiks pakeičti dabartinės Dancigo padėties.

Spėjama, kad Lenkija turi tvirtą paramą iš Anglijos, Prancūzijos ir net Sovietų Rusijos todėl ji taip drąsiai kalba ir priešinasi betkokiems vokiečių žygiams.

Kuo baigsis Dancigo kivrėdas dar sunku pasakyti.

Sovietų reikalavimai būsia patenkin ti

Jau ilgą laiką eina derybos tarp Anglijos ir Sovietų Rusijos dėl bendro karinio bloko sudarymo prieš Vokietiją ir Italiją. Abi valstybės dėl kaikiurių klausimų vis dar negalėjo susitarti. Naujosios žinios praneša, kad susitarti tikrai pavyks, nes Anglija yra pasiryžusi priimti Sovietų pasiūlymą.

Sovietai siūlo tuojau po karinės sąjungos sudarymo viešai paskelbti, kad Anglija, Prancūzija Sovietų Rusija bendromis įėjomis tuč tuojau griežtai pasi-

priešins prieš betkokį kitos nepriklausomos valstybės užpuolimą. Taip pat siūloma garantuoti sienas visų Sovietų Rusijos kai myninių valstybių neišskiriant Lietuvos, kuri su Sovietais bendros sienos neturi.

Jei ši karinė sąjunga tikrai pavyks sudaryti stipriais pagrindais, tai Vokietijai ir Italijai bus suduotas smarkus smūgis. Šių dviejų agresingųjų valstybių tolimesni grobioniški planai bus smarkiai apriboti.

Geriau ažuolu audroje palūžti...

Klaipėdos netekimas išjudino visą Vilniaus krašto lietuviškąjį kaimą. Ne nusiminimu, pasyvumo jausmą jis kėlė, bet tvirtai, lietuvišką pasiryžimą kovoti su bet kuriais lietuvių tautos amžiais svajotos ir geriausių lietuvių tautos sūnų savanorių krauju atpirktos Nepriklausomos Respublikos priešais. Tas ryžtumas ir pakili nuotaika nė kiek nenusiūlo ir dabar, nors „praėjo nemaža laiko. „Vilniaus Žodžio“ redakcija nuolatos gauna daugybę laiškų, kuriuose prastais bet tvirtais žodžiais taitai dokumentuojama.

„Didžiausia mūsų tragedija, kad turėjome būti vien žiūrovai to pažeidžiančio lietuvių tautą smurto. Tačiau tikime, kad išauš atpildo valanda ir naujo žalgirio kovos laukan mes atvyksime! Tai mes užtikriname valstietišku garbės žodžiu! — rašo tvėrcėnai.

„Širdį draskė žinios apie mūsų dainos apdainuoto lietuviško

pajūrio netekimą. Bet valstietiškos širdys tvirtos Jos tik sukietėjo, ir vargas lietuvių tautos priešams, kuriuos susitiksimė kovos sukūry. Kovon pribūsime pirmieji!“ — rašo valkinykiečiai.

„Geriau ažuolu audroje palūžti, nei kaip nendrei visą amžiu svyruoti! Kiekvienas lietuvis jaunuolis buvo ir yra pasirengęs atstatyti krūtinę priešui, kuris kėsintųsi prieš brangiausį tautos turį — laisvę. Ir ateity, jeigu tautos teisę gyventi nepriklausomą gyvenimą teks ginti su ginklu rankoje, nebus jaunuolio, kuris atsisakytų. Mūsų širdys ir mintys visados su laisvaisiais broliais — užtikrina varėniečiai.

Šitaip jaučia ir galvoja visas Vilniaus krašto lietuviškas kaimas. Lietuvių tauta yra vieninga nežiūrint, kur atskiroms jos dalims likimas nulėmė būti ir kuriai visuomeniškai grupei atskiriems jos nariams tenka priklaustyti.

Dancigo klausimas būsia sprenžiamas be karo

Paryžiaus laikraščiai rašo, kad Hitleris, prieš pasirašant

vokiečių—italų karo sutartį, garrantavo Musoliniui, kad dėl Dancigo Vokietija karo nekelsianti Hitleris darysias pastangas Dancigo klausimą išspresiti taikiu būdu. Italija esanti priešinga karui su Lenkija, į kurį neišvengia mai įsikistų Anglija, Prancūzija ir Sovietų Rusija.

Paskutinėmis dienomis Vokietijos spauda dėl Dancigo apri-mo. Atrodo, kad Hitlerio apetitas Dancigo atžvilgiu atslūgo.

Čekai didvyriškai kovoja su Vokiečiais

Nors vokiečių spauda visiškai nutyli ir slepia įvykius Vokietijos užimtoje Čekoslovakijoje, tačiau užsienių laikraščiai pagaua žinias ir dažnai skelbia apie didvyriškas čekų kovas su okupantais. Buvusioje Čekoslovakijos teritorijoje gausiai platinami slapsti atsišaukimas prieš vokiečius. Čekų gyventojai raginami visokiais būdais kovoti

su vokiečiais okupantais. Visuo se Čekoslovakijos miestuose pilna vokiečių kariuomenės ir policijos, kuri vos pajėgia palaikyti tvarką. Čekai su didžiausia neapykanta atsineša į vokiečius.

Tiek Italams Abisinijoje, tiek vokiečiam Čekoslovakijoje blogai sekasi. Vietiniai gyventojai su didžiausiu pasiryžimu kovo-

SVETIMŠALIŲ „CARTEIRA DE IDENTIDADE“
... išdavimas ir registracija atitinkamoje Delegacijoje jau prasidėjo gegužės 4 diena.
... Visi abiejų lyčių svetimšaliai nuo 18 iki 60 metų amžiaus privalo išsitiinti „carteira de identidade“ ir registruotis. AGENCIA RALICKAS teikia visas tu reikalu žinias ir priimčia visus legalizacijos dokumentus carteiros išgavimui.
... Kreipdamiesi į AGENCIA RALICKAS sutauptyte laiku ir pinigų.
... Rastinė atidaryta nuo 8 iki 18 val. RUA DOS GUSMÕES 324 (arti Gabinete de Investigações) Bondes iš Largo S. Bento: 1, 2 ir 13.

Lietuvos ūkio būklė Klaipėdos netekus.

Balandžio 17 d. Kaune buvo iškilmingas Tautos Ūkio Tarybos atidarymas. Į atidarymą atsilankė vyriausybės nariai ir daug mokslo įstaigų, kultūrinių bei ekonominių organizacijų atstovų. Finansų ministras gen. Sutkus apibūdino pagrindinius viso Lietuvos ūkinio gyvenimo klausimus.

Tautos Ūkio Taryba turės padėti vyriausybei surasti tinkamiausius kelius, sudarant tvirtus pagrindus tolesniam krašto gerovės ugdymui. Gyvenamasis momentas reikalauja didžiausio visų krašto pajėgų įtempimo. Naujai Vyriausybei teko pradėti savo darbą itin sunkiu momentu. Klaipėdos krašto ir uosto netekimas sudavė skaudų smūgį Lietuvos ekonominiam gyvenimui ir iškėlė aikštėn visą eilę sudėtingų problemų, kurias tenka nedelsiant spręsti.

Uždaviniai, kurių sprendime Tautos Ūkio Tarybai teks dalyvauti, apims svarstymą ir sudarymą planų tautos ūkio gamybai pakelti bei suintensyvinti. Ryšium su Klaipėdos krašto netekimu, naujai susidariusi padėtis Lietuvos valstybės biudžetą tiesioginiai nedaug tepalietė. Valstybės išdo iš Klaipėdos krašto gaunamos pajamos daugiausia buvo skiriamos įvairiems ūkio srity daromiems pagerinimams tame pačiame krašte, tad ir pajamų pertekliaus buvo nandai neduodavo. Tačiau yra netiesioginių finansinių padarinių, su kurių neigiama įtaka tuo tarpu labai tenka skaičiuoti.

Labiausiai neigiami Klaipėdos krašto atskyrimo nuo Lietuvos padariniai bus tie, kad Klaipėdos kraštas ūkiniai buvę organiška suaugęs su visu Lietuvos ūkiu. Visas Lietuvos ūkis su Klaipėdos kraštu sudarė organišką vienumą: Didž. Lietuva turėjo natūralų išėjimą į jūrą, o Klaipėdos kraštas — savo natūralų užnugarį. Dabar gi, Lietu-

vos ūkio organizme padaryta žaizda, kuri tik bendromis geromis valios pastangomis tegalės būti ilgai užgydyta.

Šiuo momentu tenka atsisakyti nuo šiais metais numatytos 17 mil. litų vidaus paskolos realizavimo, kad kapitalų išteklių galėtų plačiau tarnauti privatinės iniciatyvos sumanymams. Taigi yra būtinas reikalas sumažinti šių metų valstybės biudžetą. To siekiant, visos įstaigos yra paragintos labiau susispausti, susilaikant nuo visų tuo tarpu nebūtinų išlaidų. Šių metų biudžetą reikės sumažinti apie 50 mil. litų.

Pagrindinė Lietuvos ūkio šakos žemės ūkis dėl Klaipėdos krašto netekimo rimčiau neunkentės. Nei kaip vartotojas Didžiosios Lietuvos žemės ūkio gaminių, nei kaip eksportinių žemės ūkio produktų gamintojas Klaipėdos kraštas didesnės svarbos neturėjo.

Nuo žemės ūkio būklės plačiu mastu pareina visų kitų tautos ūkio šakų bei ekonominių grupių gerovė, nes gamybos žvilgsniu žemės ūkis yra glaudžiai suaugęs su užsienio ir vidaus prekybos apyvarta, pramonė, transportu ir kreditu. Todėl vyriausybė visomis išgalėmis stengsis palengvinti ūkininkams jų darbo ir gamybos sąlygas. Daug susirūpinimo kelia Klaipėdos krašte buvusios pramonės netekimas. Klaipėdos kraštas gamindavo apie 1/3 bendros Lietuvos pramonės gamybos vertės. Kai kurių gamybos šakų kaip celulozės, faneros ir trašų.

Klaipėdos kraštą atskyrus, mes visiškai netekome. Be to, be veik visos medvilnės pramonės dvejų trečdalių medžio apdirbimo, pusės vilnos ir muilo gamybos taip pat nustojome drauge su Klaipėdos kraštu.

Mūsų krašto gyvybiniai interesai reikalauja papildyti tą nusto tą Didžiosios Lietuvos rinkai gamybą ir išlyginti susidariusią spragą eksporto pramonėje. Visa eilė pramonės šakų galėtų tai įvykdyti net be žymesnių

naujų investacijų. Geriau išnaudojant esamus įrengimus ir racionalizavę darbą, pakėlus gamybos intensyvumą, daugelyme džio apdirbimo, maisto produktų ir chemijos įmonių, iš dalies tekstilės bei kitų pramonės šakų gamyboje gamybos pajėgumas gali būti tiek padidintas, jog turėtų įstengti patenkinti būsimas paklausas jau turimomis ar tik nedidelėmis papildomomis investacijomis.

Norint nukreipti pramonės raišą tautos ūkiui naudingiausia linkme, o kartu ir apsaugoti pramoninius nuo nenaudingų investacijų, yra vykdytinas sumanymas organizuoti specialią valdžios įstaigą pramonės veiklai racionalizuoti ir prižiūrėti.

Naujai susidariusios sąlygos neišvengiamai turės atsiliepti užsienio prekybos reikaluose. Iš Lietuvos užsienio prekybos apyvartos turės išskristi toji dalis, kuri tarnavo Klaipėdos krašto reikaliams. Toliau, kol dar neįstengsime patenkinti savosios pramonės iki šiol Klaipėdoje gamintomis prekėmis, bus linkęs didėti gatavų produktų importas. Lygiagrečiai sumažės ir Lietuvos importas, nes atkris reikalas įvežti žaliavas, kurios buvo naudojamos vien Klaipėdos pramonės reikalams. Kaip susitvarkys Lietuvos užsienio prekybos keliai ateityje tuo tarpu dar sunku pasakyti. Derybų išdavos parodys, ar Klaipėdos uostas, per kurį ėjo apie 80% mūsų užsienio prekybos apyvartos, galės mums toliau teikti pakankamai palankias naudojimosi sąlygas.

Lietuvos kredito įstaigos šių metų kovo 1 d. turėjo indėlių 322 mil. litų ir buvo išdavusios 424 mil. lt. paskolų. Tai didžiausia šios sumos, kurias kredito įstaigos kada nors yra turėjusios.

Indėlių suma per paskutinius 10 metų padidėjo daugiau kaip dvigubai. Tai rodo krašto gyventojų praturtėjimą ir jų pasitikėjimą kredito įstaigomis. Didysis karės, rusų ir vokiečių valiuotų žlugimas stipriai nuslopino gyventojų palinkimą taupyti

ir sugriovė pasitiktę įstaigomis. Bet tvirtai liuta — litas ir kredito rimtas veikimas atstauptyti, ir pasitiktę įstaigomis.

Paskutiniai metai liuto taip ūkiškas, taip gyvenimas buvo labai nežūrinto, Lietuvos atsargios vyriausybės politikos, nebuvo nuvertoviosios valiutos kaip anksčiau, taip ir vienas svarbiausių veiksnių remiasi Lietuvos litika.

P. Orientaitė. LIETUVAI TĖVYNEI.

Vai myliu aš Tave,
Žalių dirvonų krašte,
Už motiną labiau,
Už pumpurus radastų!

Užaugau tėviškėj
Su liepomis ir uosiais
Ir Tau — Tikrai vienai
Skambias dainas dainuosiu!

Karai čia kraujo daug
Į Nemuną supylė,
O jis — kaip veidrodis,
Kaip spindinti mėlynė!

Tokia mažutė Tu —
Su juodžemiais ir plyniom,
Bet man — vienintelė
Esi, mano Tėvyne!

Dangoraižiai kitur,
Aukšinių turtų bokštai,
Vis aš čia gyvent
Ir čia numirti t. okštu...

Vai, myliu aš Tave,
Žalių dirvonų krašte,
Už motiną labiau,
Už pumpurus radastų...

SVETIMSALIŲ REGISTRACIJOS IR JURIDINĖ ISTAIGA.

Rua Direita, 49 3p andar sala 37.

Esame pasirusę tikrai ir greitai atlikti svetimsalių registraciją vietos įstaigoje pagal įstatymą 3010, taip pat: rūpinamės naturalizacijos reikalais Teisingumo Ministroje, išgauname Brazilijos pilietybės dokumentus pasam vřzas, sugrįžimui leidimus, atestatus iš Junta Comercial pagal įstatym. 341 ir atliekame kitus reikalus estado ir federalinėse įstaigose.

Kalbama prancūziškai, vokiškai, arabiška, turkiškai, graikiškai ir rusiškai.

St. Jurinis.

Kraujas ir alyvos.

(Tąsa iš 19 nr.)

— Į „Mirties Eskadrilę“? — paklausė nustelęs komendantas. — Taip, į „Mirties Eskadrilę“ — šaltai atsakė Antanas.

— Bet ar tamsta gerai pagalvojai, kas reiškia „Mirties Eskadrilė“?.. Žinokit, kad „Mirties Eskadrilė“ tenka atlikti pačius pavojingiausius uždavinius.

— Taigi, tas mane ir įdomauja, — atsakė Antanas, — aš irgi noriu bent maža dalele būti naudingas savo tėvynei.

— Tamsta gali būti naudingas savo tėvynei ir į kitą kokią eskadrilę įstojęs, — bandė perkalti bėti pažįstamasis pulkininkas. — Tamsta apsigalvokit kol dar nevelū.

— Ponas Pulkininke, jeigu nėra kokių kliūčių, aš prašau patenkinti mano prašymą.

Pulkininkas, matydamas, jog Antanas tikrai yra jau apsigalvojęs, palingavo galva ir, paėmęs jo atsargos kario dokumentus, liepė truputį palaukti.

Grįžęs pulkininkas padavė Antanui raštą ir tarė:

— Su šiuo raštu tamsta nuvyksite į Kariuomenės Štabą ir ten gausite reikalingus nurodymus. Šia proga leiskite palinkėti geriausios kloties ir pasisekimo...

— Ačiū, ponas pulkininke, — atsakė patenkintas Antanas ir atsivyskėjęs išrūko į Kariuomenės Štabą.

Vyriausiam Karo Štabe Antanas gavo visą apmunderuotę ir „Mirties Eskadrilės Nr. 13“ vadui įsakymą, kuriame buvo parašyta, jog Atsargos leitenantas Antanas Palšis yra skiriamas minėton eskadrilėn karo lakūnu.

— Dabar tamsta nuvyksi į Karo Aviacijos dirbtuves ir ten gausi lėktuvą, — tarė Štabo Viršininkas.

— Supratau, tamsta pulkininke! — įsitempė Antanas.

— „Mirties Eskadrilė“ randasi Berzinoje, štai šioje vietoje, — tęsė toliau Štabo Viršininkas rodydamas žemėlapyje eskadri-

lės buvimo vietą.

— Supratau, tamsta pulkininke!

Apie 12 val. Antanas jau apžiūrinėjo savo blizgantį, lyg sidabras plieno žirgą, vienvietį „Focke-Wulf“.

Ir kaip jis nudžiugo -matydamas, jog ir lėktuvas buvo pažymėtas tryliktoju numeriu. O skaičius trylika visuomet jam buvo laimingas.

— Tamsta jau turite sugalvoję lėktuvui ženklą? — paklausė priėjęs prie jo tapytojas.

— Ženklą?.. Palaukit... — trumpei pagalvojo Antanas, — jūs man nupieškite mėnulio jaunių... ant smaigalio — viską naikinančią mirtį... su dalge. Taip, būtinai su dalge. Atrodys puikiai Tiesa?

— Mėnulio jaunis, ant smaigalio mirtis su dalge... Baisus ženklas, o kartu ir įdomus. Gerai, už pusvalandžio viskas bus tvarkoje, — pasakė tapytojas.

Kol tapytojas atydziai piešė Antano lėktuvui ženklą, Antanas sėdėjo karininkų ramovėje ir vartė rytinės laidos laikraščius. Viename iš jų riebiomis raidėmis buvo užrašyta sekanti

antraštė: „Suimtas garsus Snipšas“. Antanas skaitė toliau — „Šiandien, 9 val. „Aldonos“ kavinėje, Saugumo policijos valdininkai suėmė garsų snipšą Baron von Ropp, pas kurį buvo rasta daug surinktos slaptos medžiagos. Vedamas stropus tardymas ir tikimajai išaiškinti visą snipšų gaują!“

Antaną papurtė siurpuliai. Paukštis jau buvo jo rankose. Bet jis jį galėjo taip pat suimti. Juk tada jo buvo visai kitokios mintys, kitokie jausmai. Jam tik Alė tada terūpėjo; o kad dar jis jį sutiktų, tai, be abejo, nepalėistų iš rankų... Susierzienę trenkė laikraštį į stalą ir išbėgo iš ramovės. Jo lėktuvas jau buvo paruoštas startui. Dar kartą nuodugnai jį apžiūrėjo, patikrino automatinį kulkosvaidžių nuleidikus, sovinių dėžes. Viskas buvo tvarkoje. Prisirišę parašūtą ir įlipo į lėktuvą.

— Išjungta? — paklausė mechanikas.

— Iš, — atsakė Antanas.

Mechanikas, keletą kartų apšukęs propelerį, sušuko:

— Kontakt!

— Kontakt! — pakartojo An-

K. ČI. BALTAS LAIVAS

Baltas baltas visas
Lyg sniegais nuklentas
Tai—vata rašyti šiuo
O pailsę mano rankos

Pučiant vėjui, nuo žemės
Svaistos, byra baltas
Man berniui vargšui
Prakaito ne vienas laivas

Kai vata kaselėm šiuo
Dienos ateities nebūna
Surinksiu aš josios vėją
Bus ne vienas pilnas laivas

Automobiliui atvykusi
Krausiu didelį vežimą
Bus duonutės, bus šiuo
Bus kuo svečių parvėžimas

Šnibžda palmės palėm
Taip gražu gražu laivai
Sunkus darbas artėjant
Dirbsiu dirbsiu ir dar

1939. IV. 24 d.

Caiuby.

SKAITYK IR PLIAUS

„LIETUVIŠKAI“

tanas ir paleido leidžiamas gnetą. Sužė 900 H. P. ras ir smarki oro srovė, žė lėktuvu šonais, p didėlį dulkių debesį, p vė tokia artima jo stiebtik jai dabar jis tegyveltelėjo į laikrodį. Buroda. Vadinanasi, už 2-ų dy pasieks Berziną ir poilsį granatų pavėsyjtelėjo ranka ir mechanas traukė iš po ratų kalbas gasas ir lėktuvas, t aus žirgas, šoko pirmyras sukriokė visu savo mu ir patraukė lėktuvą. Kada altimetras parodė aukštį, padaręs ratų apcijios rajoną, neva atsismasis, lėktuvą Antanas uždavinio kryptimi.

Nauji vaizdai, naujos slinkte slinko po lėktuvnais, Išdydūs miškai p skrendantį žmogaus parvrytum, šnabzdėdamis gal neteks daugiau bespėjuk tiek daug mes maty perskrendančius paukštie išskrenda ir daug nebegrįžta“...

(B. d.)

Iš Lietuvos

(„Eltos“ žinios iš 8. m. gegužės 9 d. gautos iš Kauno oro paštu)

Motinos dienos minėjimas Lietuvoje.

Gegužės pirmąjį sekmadienį visoje Lietuvoje buvo iškilmingai minėta motinos diena. Minėjimo iškilmes Kaune kalbą pasakė ministras pirmininkas brig. gen. J. Černius, be kita ko pareiškdamas:

Šiandien motinos vaidmuo netik nėra sumažėjęs, bet priešingai yra tapęs svarbesnis. Motina turi rūpintis, kad ir visuomenės santvarka, ir įstatymai, ir socialinės bei kultūrinės ir ekonominės gyvenimo sąlygos būtų darnioje santarvėje su motinos pradėtoju darbu šeimoje. Motina tarnauja visuomenei, valstybei ir tautai, tad ir ji gali reikalauti už tai vieniatelio atpildo, kuris yra labai kuklus: kad visuomenė, tauta ir valstybė, josios vaikams patikrintų egzistencijos sąlygas. Pagerb-

dami motiną pagerbiame ir šeimą. Šeima yra valstybės pagrindas ir kertinis akmuo visuomenės santvarkai. Ypatingos pagarbos mes turime pareikšti gausingoms šeimoms. Jos duoda gražų pavyzdį, kad tauta augtų ir plėtotųsi. Didėsiam gyventojų skaičiui mes turime pakankamai erdvės. Kiekvienam piliečiui mūsų krašte yra užtikrinta duona ir pragyvenimas, tik reikia sąžiningai dirbti.

Po to Motinos dienos ir šeimos savaitei ruošti komiteto pirmininkė p. Tūbelienė pareiškė padėką visoms gausių šeimų motinoms, kurioms buvo įteiktos premijos ir padėkos lapai. Gausių šeimų motinų vardu kalbėjo Ona Stankevičienė, o gausios šeimos vardu iš 12 šeimos ūnūs Pašakarnis.

Darbo Rūmų visumos suvažiavimas.

Gegužės 6 ir 7 Kaune įvyko Darbo Rūmų visumos suvažiavimas. Į suvažiavimą apsilankė vidaus reikalų ministras gen. Skučas. Darbo rūmų visumos susirinkimo delegacija nuvyko pasveikinti Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną, mižiatrią pirmininką gen. J. Černių, vidaus reikalų ministrą gen. Skučą ir kariuomenės vadą brig. gen. J. Raškį.

Darbo Rūmų pirmininkas Pranas Šulaitis padarė 1938 m. Darbo Rūmų veiklos apžvalgą. Darbo teisės patarimasis biuras Kaune suteikė darbininkams patarimų įvairiais reikalais 2.324, o provincijoje juriskonsultai suteikė 12.127 patarimų. Prie Darbo Rūmų Kaune veikia liaudies universitetas ir įvairiuose kituose miestuose visa eilė bendrojo lavinimo kursų. 1938 m. pavasarį kursuose mokėsi 779 žmonės, iš kurių 392 išlaikė pradžios mokyklos egzaminus, rudenį mokėsi 1.256 žmonės, kurių dalis egzaminus laikys šį pavasarį. Meno ir kultūros darbe įvairiuose darbininkų

klubuose dirba 1.416 žmonių, iš jų choruose 714, orkestruose 161, scenos mėkėjų būreliuose 355 ir literatūros mėgėjų būreliuose 186. Perna buvo surengta koncertų 184, vaidinimų ir vakarų 351 ir minėjimų 115. Darbininkams spektaklius Valstybės Teatre aplankė 16.560 žmonių. Darbo Rūmų centrinė biblioteka turi įsigijusi 10.845 įvairaus turinio knygų, be to yra įsteigta 20 kilnojamų kult. klubų bibliotekėlių, kiekviena po 100 įvairaus turinio knygų. Darbo Rūmų kultūrinis ir tautos klubas aplankė 404.614 žmonių; paskaitų suruošta 441, jų klausė 54.391 žmogus. Iš viso suruošta 78 ektų kursijos, 60 eisenų. Prie kultūrinių klubų veikia 10 sekcijų. Socialiniams reikalams Darbo Rūmai praėjusiais metais išleido 67.795 Lt, ekonominiams — 27.577 Lt ir kultūriniais reikalams — 581.000 Lt. Suvažiavimas nutarė leisti užtraukti 300 Lt paskolą Darbo Rūmų namų statybai. Baigdami suvažiavimą atstovai priėmė eilę rezoliucijų.

Nauja Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Valdyba.

Kaune įvyko visuotinis Žurnalistų Sąjungos narių susirinkimas. Sąjunga dabar turi apie 150 tikrųjų narių ir 40 narių korespondentų. Sąjunga trėnė įsigijusi Giruliuose, Klaipėdos krašte, gražius poilsio namus, kuriuos sudėta arti 100.000 litų. Tuo tarpu namus yra užėmę vokiečiai. Rūpinamasi namus atgauti ir perduoti.

Susirinkimas priėmė įstatų pakeitimą, kuriuo liekiama sąjunga labiau suprofesinti. Už geriausių straipsnių prem., numatytus 150.000 litų susirinkimui. V. Oskinis ir archyvaras J. Penutarė paaukoti Giaklų Fondui

ir būsimam kultūros fondui (po 750 litų).

Visuotinio Lietuvos Žurnalistų Sąjungos narių susirinkimo išrinktieji valdybos nariai pareigomis taip pasiskirstė: Sąjungos pirmininkas red. A. Gričius, I vicepirmininkas red. J. Karadelis, II vicepir. dir. V. Kemežys, sekretorius red. A. Dėdelė, išdėtininkas red. S. Aleksynas, narių reikalams vedėjas J. Levickas, santykiams su užsieniais palaikyti red. I. Skrupskelis, ūkio reikalė vedėjas red. V. Oskinis ir archyvaras J. Penlekas.

Susisiekimo Ministerijos tarnautojų iškilminga priesaika.

Gegužės 7 d. įvyko 1.700 Susisiekimo Ministerijos tarnautojų iškilminga priesaika. Susisiekimo ministras inž. Germanas savo kalboje pabrėžė, kad valdininkija, kurioje susitelkusi dauguma inteligentijos ir kuri sudaro valstybinio darbo kolektyvą,

turi būti atspari visiems tiems veiksams, kurie gali pakenkti Tautai ir Valstybei ir mazinti to kolektyvo darbingumą. Gen. sekretorius inž. Jankevičius, pabrėžė, kad valdininkija, kurioje susitelkusi dauguma inteligentijos ir kuri sudaro valstybinio darbo kolektyvą,

Ministro Gen. Skučo kalba.

Vidaus reikalų ministras gen. Skučas, sveikindamas Darbo Rūmų visumos suvažiavimą, gegužės 6 d. tarp kito ko pareiškė, kad dabar teks kreipti daugiau dėmesio ir į žemės ūkio darbininkų būklės pagerinimą ir lygiagrečiai su pramonės darbininkais jais rūpintis. Neturi būti sūnų ir posūnių, bet visi lygiai traktuojami. Mūsų krašte yra pakankamai darbo jėgų, o kai kuriose srityse net perdaug. Atsiranda bedarbių. Tačiau iš kitos pusės ir darbo pasiūla yra didelė. Vasarą žemės ūkiuose dažnai trūksta darbo rankų. Ir dabar, atėjus vasaros sezonui, pradėję plaukti darbo jėgos reikalavimų. Todėl vyriausybė turės eiti į pagalbą ir paskirstyti darbo jėgą po kraštą taip, kad ji prisidėtų pilnumoje prie rei-

kalingų vertybių sukūrimo. Vyriausybei teks pasirūpinti, kad laukų darbininkų plūdimas į miestus būtų sustabdytas. Manau, kad po 1—2 metų tą klausimą pavyks visai išspręsti ir šį nenormalumą pašalinti. Numa tomas išleisti įstatymas, kuriuo bus steigiami arbitražiniai teismai, kurie turės spręsti tarp darbininkų ir darbdavių kilusius nesupratimus. Kad darbininkai būtų tikri savo ateitimi, kai jie dėl senatvės ar invalidumo negalės dirbti, reikia, kad jie gautų pensiją kaip ir kitiems tarnautojams ji duodama. Šis klausimas jau yra svarstomas ir, manau, kad jis bus teigiamai išspręstas. Valstybei visa darbo pajėga yra svarbi. Taigi ir darbininkų juodoji ranka yra brangi.

pasizadėjimu visad būtume turėję savo Tėvų žemės sūnūs ir dukros, kad mus visus jungtų tarpusavės pagarbos, vieningo darbo ir darnaus susiklausymo idealas ir kad mūsų protas būtų sukaupias ir širdys uždegtos visad ryžtingai dirbti ir aukotis Lietuvai — Tėvynei.

— Klaipėdiečių registracijos biuras, baigęs registraciją atvykusių ir Klaipėdos krašto Lietuvos piliečių, nustatė, kad yra grįžusių 5.206 moterų, 5.025 vyrų, iš viso 10.231 žmogus. Iš to skaičiaus lietuvių 8.924 asmenys ir 1.307 žydų. Ši statistika nerodo tikro atvykėlių iš Klaipėdos krašto žmonių skaičiaus, nes yra nemaža ir nesiregistravusių.

— Lietuvos linų ūkis nuo 1923 m. davė kraštui pajamų 700 mil. litų. Ligi 1938 m. linų pasėlių plotas nuolat augo ir pasiekė 88.000 ha.

— Centrinio Statistikos Biuro duomenimis javų derlius Lietuvoje praėjusiais metais pasiekė beveik 1.800.000 tonų. Tai buvo rekordinis derlius. Bulvių pašarinių runkelių derlius buvo 30 proc. mažesnis. Už mūsų kviečius užsieniuose 1938 metų sausio mėn. mokėjo 23 Lt už 100 kg, o gruodžio mėn. — tik tai 10,50 Lt už cnt. Todel vyriausybė, suprasdama reikalą ūkininkus palaikyti, nustatytomis kainomis javus supirkdavo, tačiau darė gan didelius primokėjimus. 133.000 tonų išvežimui buvo primokėta 5 mil. Lt.

— Ministro pirmininko pavaduotojas min. Bizauskas, gegužės 7 d. kalbėdamas Tauragėje visuomenės susirinkime, pabrėžė, kad nerami tarptautinė padėtis ir Klaipėdos krašto netekimas mūsų krašte ypač iškėlė vieningo darbo reikalą, taip pat reikalą stiprinti mūsų kariuomenę ir Šaulių Sąjungą. Kalbėdamas dėl užsienio politikos, ypač pabrėžė mūsų neutralumą, kurio pažeidimui mes visomis jėgomis pasipriešintume, nepaisant, kas tą neutralumą paliestų. Paliėtus biudžetą, taupumą ir lieto pastovumą, ragino visuomenę pasitikėti savo valėta. Susirinkimas pasiūtė sveikinimus Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai, ministrai pirmininkui gen. Černiui ir kariuomenės vadui gen. Raškikiui.

— Vilniaus storasta davė su-

kurioje dalyvaus su savo lėktuvais ir kaimyninių valstybių svečiai.

— Birželio 4 d. Kaune įvyks didelis Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti apygardų atstovų suvažiavimas, kuriame bus aptarti Ginklų Fondo ir visos Sąjungos reikalai bei apsvarstytas ir priimtas platus veikimo planas krašto saugumo reikalams stiprinti.

Knygų skaitytojų dėmesiu!

1) CENTRALINIAM L. S. BR. KNYGYNE, rua Bandeirantes 474, mokiniams ir suaugusiems keičia kasdien nuo 9 val ryto iki 6 val. vakaro. Vakaraš — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

2) DR. VINCO KUDIRKOS MOKYKLOS, Moka, rua Lithuania 13, suaugusiems knygos keičia mos antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais (vakaraš) nuo 6 iki 8 val, Mokiniai knygas keičia Mokyklos Vedėjo nurodyta tvarka.

3) D. L. K. VYTAUTO MOKYKLOS KNYGYNAS, Vila Bėla, suaugusiems knygas keičia vakaraš: trečiadieniais nuo 9 val. iki 10 val, ir sekmadieniais nuo 8 iki 11 val. iš ryto. Mokiniai knygos keičiamos kasdien.

4) DR. J. BASANAČIAUS MOKYKLOS KNYGYNE, Vila Anaetacio, mokiniams knygos keičiamos šeštadieniais tuoj po pamokų, o kitiems skaitytojams — pirmadieniais nuo 7 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. (vakaraš) ir šeštadieniais nuo 3 iki 3 val. 30 min. dienos metu.

5) Maironio mokyklos knygnas, Parque das Nações, knygos keičiamos mokiniams kasdien tuoj po pamokų, kitiems skaitytojams — antradieniais ir ketvirtadieniais /vakare/ nuo 6 iki 9 val.

PASTABA. Už naudojimąsi L. S-gos Braziliijoje knygų už knygas mokiniai nieko nemoka. Kiti skaitytojai moka mėnesinį mokestį po 1 milreisą.

Visi skaitytojai turi įnešti po 5\$000 užstato, kuris daugiau knygų nebeįmanta ir patiekus užstato įnešimo kvitą, gražinamas.

Į interiorą pasiskaitymui knygos išduodamos didesniais kiekiais tik pagal atskirą susitarimą su knygynų vedėjais.

6/ Braziliijos Lietuvių Organizacijų Centro knygynas, rua da Mooca, 1719, atidarytas: pirmadieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 17 iki 20 val. Knygų ėmimo taisyklės: Centro nariai ir ne nariai palieka užstato 5\$000, už knygų naudojimą šį Centro nariai nieko nemoka, o ne nariai moka 1\$000 į mėnesį.

7) LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRUOMENĖS KNYGYNAS veikia: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 19 iki 21 val.

— Rugpjūčio 14—20 d. Kaune įvyks orinio sporto varžybos, į kurias pakviesti Latvijos, Estijos ir Suomijos klubai. Taip pat Lenkijos, Vokietijos, Danijos, Švedijos ir SSSR orinio sporto klubai. Garbės svečiais pakviesti FAI pirmininkas princas Bibesco ir garsioji anglų lakūnė Jean Batten. Rugpjūčio 20 d. Kaune įvyks didelė aviacijos, diena,

Vietos lietuvių gyvenimas.

KOLONIJA SĂO MIGUEL.

Kaip jau „Lietuvio“ skaitytojams yra žinoma, šioje kolonijoje gyvena keliolika lietuvių. Čia gyvenantieji lietuviai yra patenkinti.

Šiais metais mūsų ūkininkai labai džiaugiasi, nes turi gražaus pelno. Tiesa, žemės ūkio gaminių kainos pas mus nėra aukštos, bet šįmet buvo labai geras derlius, todėl lietuviai ūkininkai turi gražaus pelno.

Šiuo laiku pas mus kainos maždaug tokios: ryžių maišas (60 kg.) su lukštais 25 milreisai medvilnės „aroba“ (15 kg.) 12-13 milreisų, kukurūzų maišas 9 milreisai.

Dabar vasarinius pasėlius jau baigiam nuimti, o pradėdam sėti rugius, kviečius, miežius, ir kita. Šie javai pas mus auga gana gerai ir duoda gražaus pelno. Su išskulimu taip pat nėra vargo, nes valdžia čia yra atsiuntusi tris kuliamas mašinas.

Tai tiek šiuo kartu iš mūsų apylinkės.

K. Paranietis.

IŠ TAUBATĖ PADANGĖS.

Taubatė miestas randasi prie didžiojo kelio, kuris jungia S. Paulo ir Rio de Janeiro miestus. Nors Taubatė nuo abiejų šių miestų randasi toli, tačiau šis apskrities miestas turi stambius tekstilės fabrikus ir visokių smulkesnių fabrikėlių. Patsai miestas nėra didelis. Turi, be rodo, apie 20.000 gyventojų. Dar bū Taubatė mieste beveik visa da yra apšviesti. Uždarbiai nėra dideli. Tekstilės fabrikuose paprastai darbininkai uždirba nuo 8 iki 10 milreisų. Lietuvių čia yra vos keli.

RAŠYKITE ATSAKYMUS Į ANKIETĄ VISI!

„Lietuvio“ redakcija kasdien gauna daug atsakymų į laikraščio anketą Nr. 2. Daug atsakymų yra labai įdomių ir vertingų. Įdomesnių atsakymų ištrauk kas dėsimė į laikraštį. Redakcija prašo VISŲ GERB. SKAITYTOJŲ pasiskubinti ir atsakyti į anketą. Kuo daugiau atsakymų redakcija gaus, tuo geriau bus orientuotis apie mūsų skaitytojų pageidavimus. Redakcija ir leidėjai dės visas pastabas, kad skaitytojų pageidavimus kiek leis lėšos ir aplinkybės, patenkinti.

Šia proga redakcija nuoširdžiai dėkoja tiems skaitytojams kurie prisijungdami atsakymus, kartu mus sveikina ir prižada visokią paramą laikraščiu.

NEPAPRASTAI GRAŽUS MOTINOS DIENOS PAMINĖJIMAS.

Praeitą sekmadienį Dr. V. Kudirkos mokykloje Mokos rajone įvyko nepaprastai gražus Motinos Dienos paminėjimas, kuris sutraukė labai daug lietuvių. Paminėjimą surengė Dr. V. Kudirkos mokykla, vadovaujant mok. L. Gaigalui.

Paminėjimą atidarė mok. St. Ivanauskas. Labai gražią paskaitą paskaitė Mok. L. Gaigalas. Mokyklos mokiniai puikiai suvai dino scenos vaidelį „Dėl Mamy tės“. Vaidinimas nepaprastai su

žavėjo publiką ir daugeliui išs paudė ašaras. Dr. J. V. Kudirkos mokiniai programoje gražiai padainavo lietuviškų dainelių, padėklamavo ir t. t. Visa paminėjimo programa nuo pat pradžios iki galo buvo labai graži ir publikai labai patiko.

Paminėjime dalyvavo p. Kon sulas A. Polišeitis su Ponia ir labai daug žmonių.

Mokietis.

SUMAŽĖJO PEŠTYNĖS.

Prieš kelis metus S. Paulo Mo kos rajonas buvo labai pagarsė jęs peštynėmis ir visokiais triukš mais. Bene daugiausia į visokias naktines peštynes įsiveldavo lie tuviai. Kadangi peštynės beveik visada baigdavosi policijos deli gacijose, tai dėl to nukentėdavo lietuvių vardas.

Pastaraisiais metais peštynės lietuvių tarpe Mokos rajone be veik visai išnyko. Dabar jau la bai retas atsitikimas, kad lietu viai kur išsigėrę susipeštų ir pridarytų triukšmo.

Džiugu, kad mūsų tautiečiai surimtėjo ir daugiau neturi ne garbingo naktibaldu vardo.

Mokietis.

LITUANISTIKOS KURSAI.

Sužinojom, kad apie birželio mėn. vidurį Vysk. M Valančiaus mokykloje bus suruoti specialūs lituanistikos kursai aukštesnio sius mokslus einantiems lietu viams. Kursų vedėjas Simas Bakšys lektorais pakviesias lie tuvių mokyklų mokytojus ir kai kuriuos mokyklose nedirbančius aukštesnias ir aukštąsias Lie tuvos mokyklas baigusius mūsų kolonijos narius.

Kursų programa baigiama ruošti. Švietimo Departamentas

tokių kursų veikimui jokių kliū čių nedarysias. Smulkesnes ži nias paskelbsime, kai tik gausi me kursų vadovybės pranešimą.

TIKRINA MOKYKLŲ VEIKIMĄ.

Naujai paskirtas specialiai svetimšalių mokykloms kontro liuoti Švietimo Departamento inspektorius jau tikrina tų mo kyklų veikimo legalumą. Praei tą ketvirtadienį aplankė Dr. V. Kudirkos mokyklą ir mokyk los ved. L. Gaigalui davė kon krečių nurodymų, kaip vesti mo kyklos knygas ir kaip turi būt tvarkomas lietuvių kalbos moky mas pagal naujuosius svetimša lių mokyklas tvarkančius įstaty mus.

L. S. B. PIRMININKAS PAS PRIVATAUS MOKSLO DEPARTAMENTO DIREKTORIŲ.

Gegužės 17 d. Lietuvių Sąjun gos Brazilijoj pirm. L. Gaigalas buvo pakviestas į Švietimo Di rektoriją, kur Privataus Mokslo Departamento direktorius dr. Plinio Braga painformavo, kad Šv. Direktorija reikaluoja pilno lig šiol išleistų privatinų mokykl ų veikimų normuojančių įstaty mų dekretų ir aplinkraščių vyk dymo. Lig šiol daug griežtų įs tymų praktikoje nebuvo vykdoma. Kai kurie inspektorai savo nuo žiūra darydavo pastabas mokykl ų vedėjams. Išpėjimai likdavo išpėjimais. Dabar už įstatymo nurodančio, kurio amžiaus vai kai gali mokytis ne brazilų kal bos, nevykdymą mokyklos bū siančios uždarinėjamus be jo kių perspėjimų.

Informuodamas šiuo klausimu žydų, vengrų, lenkų, japonų ir vokiečių mokyklų vadovybes p. direktorius pažymėjo, kad tie tu vių mokyklomis jis esąs labiau siai patenkintas.

„LIETUVIO“ ANKIETA Nr. 2

1. Ar seniai Tamsta laikraštį skaitai ir kada jis daugiau Tamstai patiko? (Nurodyti metus, laiką ir pan).
2. Ar tvarkingai ir kokiomis dienomis Tamsta gauni „Lietuvių“?
3. Ar perki „Lietuvių“ pavieniais numeriais ar prenumeruoji?
4. Kas Tamstai „Lietuvyje“ patinka ir kas nepatinka?
5. Kurie straipsniai Tamstai labiausiai patiko? (Pažymėti straipsnių pavadinimus ir autorius).
6. Ar visi straipsniai Tamstai gerai suprantami. Nurodykite, kurie buvo per sunkūs ar nesuprantami.
7. Kokių straipsnių, apysakų, žinių ar kitų dalykų Tamsta no

- rėtumei „Lietuvyje“ rasti?
8. Ar patinka Tamstai „Lietuvio“ išvaizda, šriftas, spauspėnių, žinių ir t. t. sutvarkymas?
9. Kokių daugiau pageidavimų Tamsta turite?
10. Ar norėtumei Tamsta, kad „Lietuvio“ Jus lankytų dažniau? Į visus šiuos klausimus aiškiai surašyti atsakymus ir neatidėliojant siųsti Redakcijai. Atsakymus bei pageidavimus prašome rašyti visų skaitytojų, bendradarbių bei talkininkų tiek iš provincijos, tiek iš Săo Paulo miesto. Săo Paulo mieste gyvenantieji skaitytojai, kuriems patogiau, gali laiškus paduoti tiesiog į Redakciją, nesitūnčiant paštu.

„LIETUVIO“ REDAKCIJA.

S. PAULO — RIO DE JANEIRO TIK PER 11 VALANDŲ

moderniškais ir luksusniais autobusais. Autobusai puikiausiai įrengti. Minkštos sėdynės, tualetas, W. C., radio, baras ir t. t. Pakeltui sustoja Taubatė, Guaratingueta, Bananal ir Poso Seco. Bilietas tik 65\$000. Į ten ir atgal 110\$000. Iš S. Paulo išeina kasdien 8 val. ryto ir į Rio atvyksta 7 val. vakaro. Iš Rio išvyksta 6 val. ryto ir į S. Paulo ateina 5 val. vakaro.

EXPRESSO S. PAULO—RIO DE JANEIRO.

Alameda Cleveland, 101 (prie Sorocabana stoties)
Tel. 5-7795 S. Paulo.
Rio; Av. Rio Branco, 9 3° andar sala 338 Tel. 23-2858.

Lithuaniečiai tvirtai laikosi.

Săo Paulo stalo teniso pirmenybės sėkmingai tęsiamos toliau Lithuaniečiai, dalyvaujant šiose varžybose, kol kas labai tvirtai laikosi, ypatingai antrojo kategorijoje — Urbietis ir Valteris. Jie dar nepralaimėjo nė vienu rungtynių ir yra skaitomi rimčiausiais į nugalėtojus kandidatais.

IŠ V. LA BELOS.

Gegužės 7 d. vietos lithuaniečiai žaidė su „Vita Independencia F. C.“ klubu. Antroji komanda sulošė 1 : 1, pirmoji — 1 : 2.

Gegužės 14 d. žaidėme iš taurių su „Juvenil Floresta“. Antroji komanda sužaidė 0 : 0, pirmoji pralaimėjo 2 : 0. Tenka pastebėti, kad pastarose dviejose rungtynėse pirmoji komanda nežymiai pralaimėjo, nes žaidė susilpnintu sąstatu.

IŠ MOKOS.

Praeitą sekmadienį Sp. S-gos „Lithuanijos“ Mokos skyriui suėjo 6 metai nuo jo įsikūrimo. Skyrių šia proga sveikino telegrama iš Rio de Janeiro buvęs narys K. Bacevičius.

Tą dieną skyriuje jokių iškilnių nebuvo — skyrius atšvęs savo sukaktį tuo pačiu laiku, kada Sąjunga minės savo dešimtmetį. Įvyko tikrai futbolo rungtynės su „E. C. Romania“ klubu. Lithuaniečių pirmoji, pa demonstravusi gana darnų žaidimą rungtynes laimėjo 1 : 0 pasekme. Antroji komanda pralaimėjo 0 : 3.

Koresp.

— Mokos skyriaus šachmatininkų tarpe prasidėjo šio žaidi-

mo pirmenybės. Kol kas rašė 8 žaidėjai.

IŠ LIETUVOS.

— Balandžio 16 d. Varšuvoje įvyko pirmos tarp miestų lo teniso rungtynės Kauno ir Varšuva. Nesant sporto su Lenkija ir abiem valstybėms nežinant savo pajėgumo, šias rungtynes buvo įvykdyti lieta galimos rungtynių lūmės. Tačiau Lietuvos rinkininkai pirmose rungtynėse rodė labai gerai, nes net 5 : 0. Kaunui laimėjimui paskėm, toliau rungtynės buvo žaidžiamos draugiškai pakeistomis sudėtimis. Kaunos rungtynės baigėsi Kauno laimėjimu.

— Balandžio 13—14 d. vyrų krepšinio komanda išsi Rygoje ir žaidė dvejas rungtynes. Pirmą dieną laimėjo su Startis 39 : 11, antrą dieną rungtynes laimėjo su vijos rinkine 29 : 28. Šios laimėjimai dar kartą parodė Lietuvos krepšinininkai, kuri su pasirijimu, gali būti stipriausius Europoje suvė žovus latvius.

— Vokietijos krepšinio rungtynėse pranešė, kad trečiadienį vyko krepšinio pirmenybės dėl žemo jos krepšinio lygio galės dalyvauti. Tačiau šie žaidėjai atsakius, dalyvių skaičius nesumažėjo, nes įsirašė ir Vengrija.

— Gegužės 13 d. Romoje vyko įdomios futbolo rungtynės Italija (pasaulio nugalėtoja) Anglija. Buvo sužaidėta 2 : 2.

Sportiškoji Suomija.

(Tąsa iš 19 Nr.)

Šis jauno Hanneso triūnas paskatino jaunuosius tautiečius, ir jie metėsi irgi į tą sritį. Tada atsiranda Paavo Nurmi, kuris laikomas fonomenaliniu bėgiku. Jis juk gavo titulą didžiausio bėgiko, kokį kada nors mūsų žemė turėjo.

Tie du vyrai, Kolehmainenas ir Nurmis, kurie išgarsino Suomijos vardą visame pasaulyje, davė pradžią sistematingai treningo sistemai, kurios dėka suomiai yra ir dabar nepasiekiami. Štai keli šios sistemos bruožai: tvarkingas gyvenimas, smarkūs ilgi žiemos žygiai, pavasariniai bėgimai be konkurencijos, išlaisvinimo pratimai prieš kiekvienas rungtynes, startas tik tada, kai kūnas sušilęs. Visa tai sudaro darbo pamatus kurių dėka suomiai turi daug gerų bėgikų.

Antroji mėgiamoji šaka — tai mėtymai. Yra tokių vietų Suomijoje, kur visi žmonės be išimties praktikuoja rutulio stūmimą, ieties mėtymą. Ieties rezultatas — 60 mtr net visai neminimas. Dabartinis pasaulio meistras Nikanenas ir jo draugas Matti Jarvinen turi labai stengtis, kad nebūtų kitų pavyti

— vadinasi, prieauglis dar turtinas. Kas nėra garsus bėgikų: Ritolas, Laitinen, Hockerto, Lalminen, Iso, Iso - Hollos, Pekurio.

Tautinis suomių žaidimas „pesapallo“, kuris labai paplitęs ir amerikoniškąjį beisbolą men sapalo“ žaidimas yra, pažiūrėjus, ir Helsinkio olimpietė daug kas turės progą jį pamatyti pirmą kartą. Žaidimas darba jėgą, pasitikėjimą ir sukuria. Jį sukonstravo sporto žinovas Lauri Pihlakos.

Labai plačiai išsiskiroje šios šaudymas. Kiekvienas su pradėjus valstybės prezidento ir baigiant darbininku, netgi ginklą ir yra išbandęs savo gebėjimus šaudyklose. Valstybės galva p. E. Svinhufvudas kad ir senyvo amžiaus, ir dar visados dalyvauja šaudymo pirmenybėse, o 1937 m. Maastrichte dalyvavo net pasaulio pirmosios varžybose.

Futbolas, ledo rutulys, tenisas, buriavimas irgi plačiai kultivuojami. Iš naujų sporto šakų labai paplitęs yra bėgimas, kuo greičiausiai pasiekti bėgimo orientuojantis vien tik iš žemės lapio ir kompasu.

/B. d./

Žmonės žudyti išgalvojami bašiausi ginklai.

Šiuo laiku pasaulyj siaučia du baisūs karai: Ispanijoj ir Kinijoj Beveik kiekvieną dieną iš tų nelaimingųjų šalių ateina žinios apie didelius mūšius, kuriuose žūsta tūkstančiai žmonių. Žmonės vieni kitus žudo baisiausiais karo įrankiais, kuriuos amžiu bū gy žmogus yra sugalvojęs, išradęs ir padaręs. Tie žmonių žudymo įrankiai nuolat tobulėjo, vis išrandami geresni, patvaresni, nuolat vis išrandama tokių, kuriais greičiau ir daugiau žmonių galima būtų iššaudyti. Ir baisu darosi pagalvojus, ką pasaulis toj srityje išras ateity ir ką jis su jais kuomet nors padarys...

Tikrai, karo ginklai yra nuolat keitęsi ir tobulėję. Urviniam žmogui didžiausias ginklas buvo akmuo, išlaužtas medis, rastas šiaip koks kietas daiktas. Tais įrankiais urvinis žmogus medžiojo laukinius žvėris, gaudė žuvis, na, reikalui atsitikus, pavartojo jį ir prieš kitą žmogų.

Vėliau žmogus, daugiau praprusęs, pasigamino ir tobulesnius įrankių, kuriais galėjo sėkmingiau tuos pačius žvėris medžioti, žuvis gaudyti ir savo kaimynus užpuldinti. Žmogus tą patį akmenį pramoko jau apdailinti, prakalti jame skylę ir įsistatyti kotą. Medį sugėbėjo apdrožti, nusmailinti, kad aštresnis būtų ir geriau juo galima būtų durti. Taip buvo išrasti visoki akmeniniai kirvukai, ietys ir t. t. Tai jau, palyginti su pačiais pirmykščiais „ginklais“, buvo gana „tobuli“ įrankiai.

Vėliau atsiranda vilyčios, saiodokai, lankai ir t. t. Jais jau galima buvo gana iš tolo žudyti taip žvėris, taip ir žmones.

Nereikia manyti, kad tokiais ginklais kovojant maža žmonių tegalėjo žūti: visai ne, tokiais

ginklais kovojant, kaip statistika rodo, nuosimtiškai imant, daugiau žmonių žūdavo. negu šandien kovojant moderniais ginklais. Anuomet mūšiuose vyras stėjo prieš vyrą, būrys prieš būrį ir kovojo kaip laukiniai žvėrys, čia pat akvaizdoj vieni kitus nužudydami.

Ginklai vis tobulėjo ir tobulėjo. Senovės kultūrin giosios tautos, — kaip asirai, ba bilonietiniai, persai, egiptiečiai, graikai, romėnai — jau turėjo: palyginti, gana tobulų ginklų: aštrių ilgų iečių, net tam tikrų mašinų — „patrankų“, kuriomis griaudavo miestų mūrų sienas, tam tikrų pakeliamųjų mašinų, kurios pakeldavo kovotojus iki miesto mūro sienos viršaus, kad jie galėtų pulti sienos ir miesto gynėjus. net karo laivų ir t. t. Didžiausia revoliucija karo ginklų srity buvo padaryta tik išradus paraką. Manoma, kad Kinijoj parakas buvęs žinomas jau net prieš Kr. gimimą. Tačiau europiečiai apie jį nieko nežinojo. Europoj parakas buvo išrastas tik Naujų amžių pradžioj. Jį išradęs vienas vienuolis.

Išradus paraką, karo ginklai tuojuo pasikeitė: imta gaminti šaunamuosius ginklus nors šalia jų, žinoma, tebebuvo vartojami ir šaltieji ginklai (jie dar ir šandien tebevartojami).

Pirmiausia, tie ginklai, žinoma, buvo netobuli, o vėliau vis tobulėjo ir tobulėjo: tobulėjo revolveriai, tobulėjo įvairūs šautuvai, tobulėjo ir didieji šaunamieji ginklai — patrankos. Tobulėjo gana iš lėto, nes, sakysim, dar Napoleono laikais kariuomenė sudodavo viena prieš antrą ir šaudydavo.

Kaip ir visose kitose srityse, taip ir ginklo tobulinime pačiu

„smarkiausių“ pasirodė mūsų amžius. Iš tiesų, mūsų amžiuje įvairios šaudymo priemonės, taip istobulėjo, kad vien į jas pažiūrėjus baisu darosi. Jau Didžiojo karo metu buvo pagaminamos milžiniškos patrankos, kuriomis galima buvo apšaudyti net už 120 km. Visiems, tur būt, girdėtos vokiečių patrankos „Bertos“, kuriomis Didžiojo karo metu vokiečiai apšaudė Paryžių. Pra nešama, kad dabar jau esą išrasta tokių patrankų, kuriomis galima būtų šaudyti net už 600 — 700 km. Esą, patrankos šovinius išmeta į skystą oro sluoksnį, čia oras mažai tekluduoja ir tuo budu sviedinys gali nulekti labai toli. Tokiomis patrankomis jei iš tiesų tokios yra išrastos, vokiečiai, pasistatę jas palei Berlyną, galėtų apšaudyti Kana-

Tankai, kurie buvo išrasti jau Didžiojo karo metu, mūsų dienomis taip pat jau yra milžiniškai istobulinti. Tankai dabar va žiuoja iki 100 km. per val. Jie gali kopti net į 45° statumo šlaitus. Jų jėga tokia didelė, kad gali išversti net ir didokus medžius.

Bet patys biviausiai mūsų laikų karo ginklai yra lėktuvai. Jau Didžiojo karo metu jie daug žalos kariaujančioms šalims pridarė, bet šiuo laiku jų naikinimo galingumas žymiai didesnis. Tai parodo ir Ispanijos ir Kinijos — japonų karai, kuriuose per lėktuvų bombardavimus išgriau namai istisi miestų kvartalai ir išžudoma tūkstančiai žmonių.

Karo lėktuvai pagal užduotis yra suskirstyti įvairiomis rūšimis: žvalgomieji, naikinamieji, bombardomieji ir t. t. Kai kurie bombardomieji lėktuvai yra tiesiog milžiniški: turi po keletą motorų, gali paimti po keletą tonų sprogstamosios medžiagos ir t. t.

Jei ždar prie to pridėtumėm dujas, bakterijas ir kitas naikinimo priemones, tai tikrai turėsime prisipažinti, kad žmogus

žmogui žudyti tikrai „puikių ginklų“ išrado. Todėl ne veltui girdėtis simtai balsų, kurie pra našauja liūdną pasaulio ateitį: jei žmogus nesuipras (o kad taip galėtų įvykti, šandien nė mažiausio trupinėlio [įrodymų nėra) ir vieną gražią dieną tas visas žudymo priemonės paleis darban, mūsų kultūra, civilizacija gali būti sunaikinta ir nušluota nuo žemės veido.

Keisti mandagumo papročiai.

Ir mandagumo papročiai nevis vienodi. Kai kuriose mažiau kultūringose šalyse yra net labai keisti mandagumo papročiai. Pavyzdžiui, Tibete, Azijoje, išei nančiam sveičiu namų šeiminius kas padovanoja sudužusių puodų ir apgaubia pečius balta skara, tuo palinkėdamas jam laimingos kelionės. Kai kurie Himalajų kalnų gyventojai sveičiu damiesi net tris kartus iškiša liežuvi. Pas mus toks mandagumo pareiškimas būtų palaikyta įžeidimu. Javos salos čiabuviai, kalbėdamiesi su mielu sveičiu, atsuka jam nugarą — tai laikoma dideliu pagarbos pareiškimu. Bet javiečiai nepaprastai įsižeis jei kas juos pasveikintų galvos palenkimu. Nes tai laikoma liūdesnio ženklu ir blogo linkėjimu. Naujoje Zelandijoje čiabuviai sveičiuosini patindami nosis.

Togo saloje kas nori pareikšti sutiktajam pagarbą, pasilenkia iki žemės, pakelia gerbinamojo koją ir pastato ją sau ant sprando. O paskui ir pagerbtasis padaro tą patį savo bičiuliui. Kinijos provincijoj dar tebėra senas pagarbos pareiškimo paprotys. Jei susitinka du pažįstami važiuodami rikšomis (žmonių traukiamais vežimėliais), abu išlipa ir tris kartus nusilenkia. Jei važiuotas sutinka pėsčią, išlipa ir pasiūlo jam savo vietą. Pėsčiasis turi tris kartus atsisa-

kyti tos malonės, ir tik ketvirtą kartą paprašytas gali užimti važiavusiojo vietą ir važiuoti už jo pinigus. Afrikos Konge kai kurie juodukai susitikę sveičiuosi paliesdami pirštais vienas antro nosį, o po to stipriai sudrožia kumščiu vienas kitam per nugarą. Juo stipresnis smūgis, juo daugiau pagarbos. Nes stipriam vyrui negarbė, jei jam suduodamas silpnas kumščiu smūgis, kurį ir vaikas galėtų iškėsti. Kitose šalyse yra ir dar keistesnių pasisveikinimo būdų.

Iš kur gauname žibalą?

Žibalą gauname iš naftos, arba petroleumo, sukrauto žemės plutoje. Didžiausi ir turtingiausi naftos šaltiniai yra šiaurės Amerikoje, kuri teikia apie 3/4 viso pasaulyje žibalo, gaunamo įvairiuose kraštuose. Naftos gaunama Pietų Amerikoje, Rumunijoje, Lenkijoje, Pietų Rusijoje, Persijoje, Burmoje ir Rytų Indijoje. Kas metai iš žemės vidurių gaunama apie 200 milijonų tonų naftos. Nafta šandien vartojama kuriai ir mechar, jėgai, bet anglies turiai kol kas dar žymiai didesni. Apskaičiuojama, kad anglies žemėje esama dar ilgiems metams, nors kas metai jos ir iškasama apie 1.300 mil. tonų. Nafta, išėmus ją iš žemės, rafinuojama ir gaunama šitokioje proporcijoje kiti produktai: iš 100 litrų išimto iš žemės petroleumo gaunama: 35 litrai petrolio, vartojamo automotorams ir lėktuvams; 10 žibalo; 15 litrų dujinių riebalų, vartojamų dujų dirbtuvėse; 38 litrai tirštos žibalinės alyvos, vartojamos Dieselio motorams, tepalams, parafininiams vašku ir asfaltui.

TIK LIETUVJ SKAITYDAMAS VISKĄ ŽINOSI.

Kultūrinis Vilniaus krašto lietuvių baras.

Žvilgtėterėme lietuviškųjų Vilniaus krašto organizacijų veiklon. Šio krašto lietuvių gyvenime didelės reikšmės turėjo Vilniaus Lietuvių Laikinas Komitetas, kuris atstovavo visus šio krašto lietuvius ir gynė jų reikalus visose įstaigose. 1919 m. balandžio 22 d. komitetą lenkų komisaras patvirtino, kaip Vilniaus krašto lietuvių atstovybę. Komiteto prezidiumą sudarė: M. Žirziška pirmininkas, kun. J. Tunas — vicepirmin., Pranas Mašotas — išdin ir Ignas Jonynas — sekretorius. Komitetas veikė u pertraukomis. 1920 metų liuryje, pasitraukus iš Vilniaus ošėviškų kariuomenėi ir užėmus jį Lietuvos kariuomenėi, omitetas neveikė ligi spalio 9. Užėmus Vilnių Želigovskio kariuomenėi, tuojau buvo vėl atvaivintas komitetas ir išrinktas aldyba, kurią sudarė: Dr. Pr. ugustaitis — pirmin., B. Biržišienė — vicepirmin., J. Šepetys — išdin. ir dr. J. Augėvičius — sekretorius.

Komitetas visą laiką energinai veikė, tarp kita ko, rašė autų Sąjungai raštus apie Vil-

niaus krašto lietuvių gyvenimą atstovavo šio krašto lietuvius ir gynė jų teises. Vėliau, pakitėjus politinėms sąlygoms, pradėjo rūpintis vien vietiniais kultūriniais ir tautiniais lietuvių reikalais. Nuo 1928 metų visą laiką komitetui vadovavo pirm. Konstantinas Stašys, sekretoriau mgr. Juozas Maceika, Pakitėjus politinėms sąlygoms, 1937 metais komiteto veikimas buvo sulaukintas, o 1938 m. administracinės valdžios parėdymu visai uždarytas.

Kita draugija, suvaadinusi didelį vaidmenį Vilniaus krašto lietuvių švietimo bare, Vilniaus „Ryto“ draugija, įsteigta 1913 metais sausio 31.

Ši draugija rūpinosi šio krašto švietimu: steigė mokyklas, ruošė mokytojus, steigė liaudies skaityklas, laikė liaudies bibliotekas, ruošė kursus liaudies mokytojams. Draugijos steigėjais buvo dr. J. Basanavičius, dabartinis Lietuvos Valstybės Prezidentas A. Smetona, kun. Vl. Mironas, kun. A. Petrulevičius, kun. K. Maliukevičius, L. Gira ir jų pakviesti nariai. Pirmuoju drau-

gijos pirmininku buvo išrinktas kun. dr. J. Steponavičius. Jam išvykus, pavadavo jį J. Kairiškis. Vėliau pirmininkais buvo kun. Reinyas, A. Stulginskis, vėl kun. M. Reinyas, po to 1922 m. draugijos pirmininku buvo išrinktas kun. P. Kraujelis, kuris draugijai vadovavo iki pat savo mirties — 1933 metų. Po jo mirties pirmininku buvo išrinktas kun. K. Čibiras. Jis ėjo pirmininko pareigas iki draugijos uždarymo — iki 1938 metų vasario mėn. 28 d.

Draugija laikė gimnaziją ir mokytojų seminariją Vilniuje, be to, visą eilę liaudies mokyklų Vilniaus krašte. Kiek mokyklų turėjo draugija rodo šios skaitlinės:

1924/25 metais buvo 55 „Ryto“ mokyklos ir 8 tėvų mokyklos. Visose tose mokyklose buvo 2175 mokiniai: 1925/26 metų draugijos mokyklų buvo 68 ir tėvų mokykl. 12. Mokinių buvo 2744. 1926/27 m. „Ryto“ mokyklų — 91, tėvų mokykl. 2; mokinių tų metais buvo 3051. 1931/32 m. draugijos mokyklų — 46, tėvų mokyklų 42; mokinių buvo 5969; paskutiniaisiais metais „Ryto“ draugija turėjo vos 3 mokyklas o tėvų mokyklos nebuvo nė vienos.

Nors netiesioginiai, tačiau di-

delę vagą kultūros bare išvarė Vilniaus Lietuvių Labdarybės draugija, kuri buvo įkurta 1914 metais Martyno Yčo pastangomis. Draugija pradžioje vadinosi: Lietuvių Komitetas nukentėjusiems nuo karo šelpti. Komitetas skubiai išplėtė savo veiklą visame krašte, stengėsi apinti nukentėjusiems nuo karo tautiečių butais, maistu, drabužiais. Vėliau komitetas kreipė ypatingą dėmesį į vaikus, steigė jiems prieglaudas, bendrabučius ir mokyklas. Pradžioje komitetui vadovavo: Martynas Yčas — pirm. kan. J. Kutka ir A. Smetona — vicepirm., kun. P. Dodelis ir S. Šilingas — sekretoriai ir J. Kymantas — išdininkas. Vėliau draugijai vadovavo A. Smetona — pirm., kan. Kutka ir dr. J. Basanavičius — vicepirm., kun. P. Dogelis — sekretorius. Komitetas be labdarinių darbų, daug rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės atstatymu. Komitetas Vilniuje laikė keliolika prieglaudų, ligoninę, senelių prieglaudą, inteligentams valgyklą ir kit.

Lietuvių komitetas nukentėjusiems nuo karo šelpti 1926 m. pakeitė savo pavadinimą į „Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugija“ kurios tikslas buvo padėti neturintiems žmonėms, steigiant

vaikams ir mokslus einančią jaunuomenei prieglaudas, bendrabučius ir mokyklas. Paskutiniu metu draugija laikė penkias prieglaudas. Be to, laikė prieglaudą berniukams ir mergaitėms Seiniuose. Labdarybės draugija rūpinosi ir lietuvių amatinių paruošimu, tam tikslui laikė amatų mokyklas: moterų rūbų siuvyklą, vyrų rūbų siuvyklą, šaltkalvių stalių ir kurpių dirbtuves. Draugija buvo uždaryta 1937 m. Draugijos turta globoja ir draugijos reikalus veda valdžios paskirtas kuratorius.

Svarbiausį, be abejo, jaunimo savišvietos ir jo organizaciniame gyvenime suvaicino vaidmenį, abiausiai paplitusi Švento Kazimiero Draugija, kurios tikslas buvo — burti visą šio krašto lietuviškąjį jaunimą po tautiška ir katalikiška vėliava, ir duoti jam galimumo šviestis bei ugdyti savo dvasines jėgas, kad galėtų vėliau kilniai patarnauti savajam kraštui ir visai tautai. 2925 m. buvo gautas leidimas draugijai steigti o po dviejų metų buvo praplėsti draugijos įstaigai ir naujai užtvirtinti. Pirmąją draugijos valdybą sudarė: kun. A. Kistantas — pirm. K. Aleksa — sekr., J. Budreika — išdin., kun. N. Raštutis ir D. Pa (Pabaiga 8 pusl.)

Apie Baltijos valstybių saugumą.

„Jaunakas Zinas“ (85 nr. IV. 17.) atpasakoja „Paewalektor“ redaktoriaus Tammero straipsnį apie Baltijos valstybių saugumą. Estija kartu su kitomis Baltijos valstybėmis, rašo esą laikraštis, yra trijų didžiųjų valstybių — Sovietų Sąjungos, Vokietijos ir Lenkijos — interesų susikirtime. Nė viena šių trijų valstybių, Tammero nuomene, dabar nesanti suinteresuota keisti padėtį Baltijoje. Teigimą, kad esą Vokietijai Baltijos valstybės esančios reikalingos kolonizacijai, dabar jau sugriovęs realus gyvenimas — pati Vokietija įsigubenanti laukų darbininkus. Baltijos valstybių gamtos turtai nesą tiek vilioja, kad dėl jų apsimokėtų imtis didesnės rizikos. Tą pat esą galima sakyti ir apie Sovietų Sąjungą, kuri pati turinti neišsemiamų gamtos turčių ir kuriai Baltijos valstybės dabartiniu metu esančios labai patogus apsigynimo barjeras. Lenkijai esanti reikalinga Baltijos valstybių nepriklausomybė. Žiūrint iš šio požiūrio, Baltijos valstybių padėtį galima esą laikyti labai patogia. Net didesnio tarptautinio konflikto atveju Baltijos valstybės negręstų pavojus, nes kariuomenės valstybės negalėtų nukreiptų prieš Baltijos valstybes didesnių jėgų.

Rusai ir Zogus.

Achmedas Zogus 1928 m. nuvertė Albanijos prezidentą, katalikų vyskupą Fan-Nolį. Jisai samdė sau šalininkus iš albanų muzulmonų tarpo ir iš rusų emigrantų. Serbijoje surankiojo jo agentai 200 rusų emigrantų kardininkų, daugiausia kavaleristų ir kazokų, kuriems vadovavo Berestovskis, buv. Kijevo pulko husaras. Su šiais samdiniais Achmedas Zogus iškeliavo Tiranon, Albanijos sostinė, ir paleido gandas, kad ateinaš su didžiule rusų armija. Prezidentas

pagėbo ir Zogus užėmė jo vietą. Rusų sostinė jįsai iškart nevedė, nes nenorėjo kalbų, kad įvykdęs perversmą samdytais užsienietiškais durtuvais. Vėliau jie sudarė naujo „prezidento“ gvardiją, o vėliau pateko į karaliaus dvarą. Jo kariuomenės vadais ir mokytojais buvo paskirti rusai. Rusai jautėsi puikiai, bet albanai buvo nepatenkinti ir tuo pasinaudojo italai.

Kas ir kur yra „Lutino Varpas“?

Į šį klausimą turėtų atsakyti asmenys, kurie dirba draudimo įstaigoje — Lutino Varpo vardas susijęs su draudimo reikalu. Jo trumpūtė istorija yra tokia: 1790 m. anglų laivas Lutine išplaukė nuo Olandijos pakraščio su 1 mil. svarų sterlingų aukso krovinio ir su 140.000 sv. st. pinigais kariuomenei. Auksas priklausė pirkliams. Audros apdaužytas laivas užėjo ant sekumos; visa įgula žuvo, tik tai vienas jūrininkas išliko ir galėjo papasakoti, kas atsitiko. Anglai tuomet kariavo su olandais Draudėj i turėjo sumokėti 900.000 sv. st. nuostolių už laivą. Po karo draudėjai ryžosi išskelti paskendusį laivą, bet olandai užprotestavo, nes jis paskendo Olandijos teritorijos vandenyse. Vyriausybės besiginėjant, olandai žvejai tytomis jau krapštėsi apie skenduolį ir išgavo iš jo tūkstančius sv. st. Po 50 metų anglų ir olandų vyriausybės sutarė išskelti laivą, bet ir vieniems ir kitiems teko nusivilti: iš laivo beliko supuvę rąstai, o auksas, matyti, vandens spaudžiamas, nugrimzdo į smėlį jūrų dugne ir žuvo... Išgelbėta vos tik 41.000 sv. st. 1911 m. vėl buvo bandoma — iškelta į viršų milijonas tojų smėlio ir rasta jame keletas trupinėlių aukso Šiandien Lloyds draudimo bendrovės Londone yra pakabintas varpas, išgelbėtas iš paskendusio laivo Lutine — tuo varpu

skambina, kai iš jūrų gaunama kokta nors svarbi žinia apie laivo nelaimę. Varpas visada primena draudėjams, kad jūrų dugne gulį jų 150.000.000 milreisu!

Beždžionių auklėtinis virto gabiu mokiniu.

Viename ūkyje Trappes Valley, Pietų Afrikos Transvalio valstybėje, tarnauja nepaprastas čiabuvis tarnas Lucas. Šiomis dienomis sukako 36 metų amžiaus. Tačiau kadaise jį užaugino laukinės beždžionės — pavianai. Beždžionės pagrobė jį dar visai mažą vaiką, dar nekalbantį. Tik po 10 metų policija vienamė tankiam miške pastebėjo jį tarp beždžionių. Policininkai sugavo berniuką, kuris baisiai priešinosi paimamam. Gražino jį jo šeimai. Tačiau Lucas anuomet nemokėjo pratariti nė žodžio. Tik unktė kažkokius nesuprantamus garsus, lygiai taip, kaip unksčia pavianai. Matyt, tuo būdu jis susikalbėdavo su jį auginusiomis beždžionėmis.

Sugrąžintąjį berniuką pradžioje teko jaukinti kaip tikrą žvėrelį. Gana ilgai jis buvo laikomas storų geležinių virbų narve. Tik pamažu tepriprato prie žmonių. Paskui davėsi visai gerai mokomas. Pasirodė esąs labai gabus mokinys. Tik tiek stebino savo mokytojus, kad anglų kalbą išmoko daug greičiau, negu savo giminės čiabuvių kalbą.

Balionėlis atnešė sužadėtinę.

Šiomis dienomis viena jauna švedų observatorijos ir meteorologijos instituto tarnautoja, paleisdama į orą balionėlį su automatiniais prietaisais atmosferinei būklei matuoti, pririso prie balionėlio savo fotografiją ir lais

kelį su savo biografija ir pasipiršimu. Balionėlis nusileido netoli Geldropo, Olandijoje. Jį rado jaunas turtingas dvarininkas. Nepaprastai nustebė, kai be raštelių, mandagiai prašančio gražinti matuojamuosius prietaisus, rado dar ir jaunos gražios merginos fotografiją ir pasipiršimo laišką. Radusis pa laikė, kad pats dangus jam tuo būdu siunčia sužadėtinę, o kadangi tebebuvo nevedęs tuojau parašė pasipiršusiai švedei laišką. Netrukus juodu susitarė ir susituokti.

Ar žinai, kad...

— stipriems, raumeningiems žmonėms elektros srovė yra daug pavojingesnė, negu liešiams? Taip pat vyrams elektros srovė yra kenksmingesnė, negu moterims.

— seilės yra gera apsaugomoji priemonė nuo įvairių užkrečiamų ligų nes užmuša bakterijas. Todėl valgant reikia smulkiau ir ilgiau kramtyti, kad kuo daugiau seilių patektų į vidurius.

— per paskutinę ledų gadyne kai kurie Europos paukščiai skilo į kelias rūšis. Taip antai pilkoji varna nesiekia toliau į vakarus, kaip tik-lig Odero upės Vokietijoje. Už Odero jau vyrauja juodoji varna. Taip yra dėl to, kad Odero slėnis ilgai dar buvo padengtas ledu, tuo tarpu kai į rytus ir vakarus ledai jau buvo ištirpę. Odero edynas varnas padalijo į dvi dalis, iš kurių per ilgus šimtmečius atsirado dvi varnų rūšys: pilkoji ir juodoji.

— norėdami pagreitinti javų derlių Amerikos fermeriai laukus barsto smulkiais sumaltais anglų miltais. Mat, juoda spalva sugeria daugiau šilumos, žemė labiau išyla javai sunoksta anksčiau.

JUOKAI

KAVINĖJE.

Naujai įėjęs į kavinę eina prie stalelio, prie sėdi tik viena moteris. — Gal leisite man čia sėdėti, brangioji ponai. — Moteris. — Deja, vieta yra rezervuota kitam — aš pati irgi.

BRANGUS PAMOKS.

Telegrafistas Plaukianis po vidurnakčio namo išėjęs nemazai įkausęs. Žmona jį plūsti, kaip žirniuką. Apie visą valandą ji kalbėjusi vyrui sakė pamokslą. Tiesias tylojo kaip žemė.

— Na, ir ką tu gali pasakyti, pasileidėli, — balgėna.

Telegrafistas nusijūto, tu visa telegrafu man perdavusi, tai tau šis mas būtų šeši simtai milpenki simtai reišų kaizna.

OT GALVA!

Girtuoklis, išėjęs iš kavinės laikosi prie telefono pamato pravažiuojantį automobilį.

— Ai, tai galva gi tai! Kai į ją supila 5 litrus, ji lekia kaip padūkus, išgėręs vos pusę litro negali nė iš vietos pajudėti.

MATEMATIKAS.

— Na, Petriuk kiek dalijus į dvi dalis.

— Bet kaip, pone ar iš viršaus ar iš šono?

— Kodėl?

— Dėl to, kad jei iš vieno šono tai trys, jei iš šono tai

SKAITYK IR PLAUK.

«LIETUVI»

Vaikų Kampilis

Mano norai.

Noriu aš skaityti, Noriu deklamuoti, Noriu aš užaugęs Kareivėliu stoti. Noriu žinių mokslu Kuo daugiau įgyti, Lietuvai tėvynei Gera padaryti. Tikiu, šituos norus, Aš pasiekt galėsiu, Jei kiek jėgos leidžia Dirbsiu, netingėsiu.

J. Ruplėnas.

Mano draugas pas indėnus.

Atsimenu — prieš keletą metų mudu lankėme kaimo pradžios mokyklą. Buvo žiema. Smarkus šaltis gnaibė mūsų vargšes ausytes ir nosytes, o mudu per gilų sniegą bridome į mokyklą, net į kito kaimo pakraštį. Mamytė įdėda į krepšelį mais to ir šiltai mane aprenžia. Tuo tarpu išaušta diena. Mamytė,

prigrašinusi, kad neiškrypčiau iš tiesaus kelio, sako:

— Neužmiršk užsukti pas Daugirdų Albina — dviem bus smagiau eiti! Tik, žiūrėk, neužmiršk, nes jis supyks!

— Neužmiršiu, neužmiršiu, — atsakau ir pasileidžiu per kaimą.

Po kojomis girgžda sniegas. Aš, nuleidęs galvytę, greitai neriū į priekį. Štai jau ir Daugirdų trobos. Atidarau vartelius ir įeinu į kiemą. Iš būdos išien da rudas šuo, vardu Liūtas ir pradeda loti.

— Liūtai, ciucka, nutilk! Čia aš! — užkalbinu jį ir jis, mane pažinęs, nutyla.

Įžengęs į trobą, vos spėju pasisveikinti, kai Albinas man susunka:

— Aš jau pasiruošęs! Galim eiti!

Persiritam, kaip kūliai, per aukštą sienkštį ir, susikabinę už rankų, dūlinam į mokyklą. Mokykloje sėdim viename suole. Per paisybos pamokas visa dos dalinamės spalvotais pieštukais. Kiti net pavydi, kad mudu taip gražiai sugyvename.

Po pamokų vėl drauge einame namo. Kartais, kai pakyla smarkus vėjas ir ima pūstyti sniegą arba pradeda smarkiai snigti, atvažiuoja mūsų parsivežti. Atvažiuoja mano arba Albino tėvelis. O kaip malonu važiuoti rogemis. Įsisupsi į tėvelio sermėgą, atsiguli rogėse į šiaudus ir tūni. Arkliai bėga, kiek įkabin. Rogės čiuožia. Atrodo, kad lek!.

Vieną kartą, einant iš mokyklos, Albinas pasididžiudamas man sako:

— Žinai, Kazy, kai išauš pavasaris, ir žmonės pradės sėti javus, aš išvažiuosiu į Braziliją.

— Ką tu pasakei? — nustebęs klausiau jį. — Į Braziliją išvažiuosiu? Vienas?

— Nevienas. Su mama ir su tėte. Iš su sesute Irena. Sakote labai lengvas gyvenimas: mažai dirbi, o daug turi!

— Kas ten žino, koks ten gyvenimas! — atsakau aš. — Aš ten už jokių pinigų nevažiuočiau. Atsimeni, mes vienoj knygoj skaitėm, kad ten yra labai daug girių, o jose galybė baisyti žvėrių. Ir indėnų ten yra. O ką tu darytum, jei tave pagautų indėnai?

— Nebijok, nepagaus — aš ne

toks kvailas! O jeigu jau ir pagautų, tai aš su jais gražiai pasišnekėčiau ir išrūkyčiau taikos pypkę.

— O žvėrių nebijai?

— Nebijau! O ką jie man?!

Aš nusipirksiu šautuvą ir nušausiu visus žvėris!

Jis taip drąsiai kalba, kad aš patikiu visais jo žodžiais. Mane apima pavydas. Niekad nieko nepavydėjau savo draugui Albinui, o dabar pavydžiu. Pavydžiu, kad jis nuvažiuos į tolimą tolimą šalį, šaudys žvėris, su indėnais rūkys taikos pypkę ir nieko nebijos.

Greitai prabėga žiema. Nutirps ta sniegas. Upeliais nuteka vanduo. Pakelėse pražysta gėlės.

Išaušta pavasaris.

— Rytoj aš jau neateisiu į mokyklą, — per pamoką Albinas snabžda man į ausį.

— Kodėl? — tyliai klausiu jį.

— Vakar amerikoniui namus pardavė. Už mėnesio išvažiuojam į Braziliją.

Praslenka mėnesis.

Kelionės išvakarėse Albinas ateina atsisveikinti. Po pažastim laiko juodą katę.

— Še, — sako Albinas, atiduodamas man katę. — Rytoj išvažiuoju. Ji man jau nereikalinga

Globok ją. Tegul ji tarsi mane.

— Ir tu neužmiršk. Kai tik nuvažiuosi, parašyk man — apie Brazilijos apie indėnus!

— Parašysiu, tikrai parašysiu! — lauk!

Albinas išvažiuoja. Pamažu slenka dienos karą mamytė praneša, kad Albinas grįžo.

— Tiek daug turia tu, kad net nežinau nuo ko tave išlaikyti per vandenyną. Kur ri — vanduo ir vanduo pateka iš vandens ir vandenį nusileidžia. Ir taip dienomis. Nežinau kaip lauk plaukėme, bet tu labai ilgai. Pagaliau grįžėme — tai buvo Brazilija (B. d.)

LIETUVIAI IR SVETIMŠALIAI.

Pasų vertimas tik 9\$800

Interiora: siūniamie legalizuota vertima registruotame laiske. Uz vertima i interiora reikia prisiusti 15\$000.

PRISIEKUSIS VERTĖJAS
Dr. Genoplos Moreira da Silva

RUA DIREITA, 64 (3 andar sala 1) Tel. 2-0226 S. Paulo.

Daktaras
A. Jazara-Snege

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus ligos, chirurgija, ve nerijos ir moterų ligos.

Priėmimas nuo 9 — 12 v. ryt. ir 3 — 7 v. v.

LADEIRA PORTO GERAL 12 sobr. (kampus Boa Vista ir 25 de Março) 2 andar, salas 4 e 5 Gyv. butas ten pat 5 aukšte.
Tel. buto 2-5068.

PRISIEKUSIS VERTĖJAS

DR. WLADIMIR DE THIMÉ
Rna Direita Nr. 36 Telf. 2-6255

110\$000 Svetimsalių registracija su „carteira de identidade“.

Daro dokumentų vertimus i interiora, prisiunčiant norimus išversti dokumentus ir 25\$000 pinigais.

Dr. Paulo Licciardi

Santa Casa Gydytojas-Operatorius

SKILVIO, KEPENŲ, UTERO, OVARIJŲ, MĖNESINIŲ PER TURBACIJOS, HEMORAGIJOS, Sifilio ir venerinių ligų gydymas. REUMATIZMAS ir vyrų bei moterų chroniška ir aštri GONOREJA gydoma pagal naujausius medicinos procesus. Egzema, kojų prakitavimas, cukraus liga. Bendras gydymas anemijos, liesumo, negalavimų, lytiško silpnumo ir t. t. Bendra chirurgija.

Konsultorija ir gyvenamoji vieta RUA SILVA PINTO, 444 Priėmimas nuo 11 iki 12 val. ir nuo 15 ligi 20 valandos vakaro. Tel. 5-4175. KVIEČIAMAS VYKSTA! NAMUS BET KURIA VALANDA DIENA IR NAKTI.

Dr. Adolpho Taubkin

ADVOKATAS

(Diplomuotas São Paulo fakulteto)

Civilinės ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išreikalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai.

Raštinė: Rua Direita Nr. 2. 2-as aukštas, salė 5.
Telef. 2-4214. Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 v. v.

KALBA LIETUVIŠKAI.

PIJAUS RUTKAUSKO
VYRIŠKŲ IR MOTERIŠKŲ RŪBŲ SIUVYKLA**„ROYAL“**

Atlieka darbą greitai, sąžiningai, gražiai, punktuai, pigiau negu kitur. Siuvama pagal naujausių madų modelius. LIETUVIAMS NUOLAIDA.

Didelis įvairiausių medžiagų (vietinių ir užsieninių) pasirinkimas.
SIUVAME IR IŠSIMOKĖJIMUI LABAI LENGVOMIS SĄLYGOMIS. UŽEIKITE ĮSITIKINTI!

Rua Duque de Caxias Nr. 627 S. Paulo.

Seniausia lietuviška siūvykla mūsų kolonijoj.

Medžiagas perka didelėmis partijomis, todėl ir kostiumai mūsų siūvykloje pigiau, kaip kitur.

Taip pat turime gatavų kostiumų ir kelnų vilnonės medžiagos po 38\$000, pusvilnonės — 18\$000 ir brimo medžiagos kelnės nuo 6\$500.

Didelis pasirinkimas gatavų darbinų rūbų.
Kaune diplomuoto siuvėjo JUOZO ŠLIKTOS Siūvykla „KAUNAS“, Rua Duque de Caxias Nr. 40, S. Paulo. (prie Sorocabano st.)PRISIEKUSIS VERTĖJAS.
MIGUEL OCOUGNE

Rua 15 de Novembro Nr 193. Tel. 2-6393

Verčia iš visų kalbų įvairius dokumentus kaip va: kontraktus, visokius liūdijimus ir t. t.

Paruošia įvairius dokumentus įvairiuose atsitikimuose: Chamados ir pilietybės įgijimui.

DANTISTAS

JOSE LEVKOVITS

Rua Silva Pinto, 264 sobr.

São Paulo. Tel. 5-4954

Diplomuotas Europoje ir São Pauly, su daugelio metų praktikos. — Blombuoja dantis už 10\$000 su parcelana, arba sidabru. — Darbas garantuotas. Traukia dantis be skausmo už 5\$000 Atidaryta dieną ir naktį.

Vokiečių fotografijų įstaiga

„BERNARDO“

Isteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srity. Specialybė pafidinime, o taip pat su dažais.

Darbas greitas, sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT

Rua S. Caetano, 447 (sen. nr. 111). Tel. 4-5576 S. Paulo

Alfaiataria Estan

Stasio Šliktos Siūvykla „Estan“

RUA CONCEIÇÃO, 79-A [prie Luz stoties] Tel. 4-1940 yra žinoma visai lietuvių kolonijai. DIDELIS PUKIAUSIŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS. DARBAS GREITAS IR SĄŽINGINGAS. Prie siūvyklos veikia moteriškų rūbų skyrius, kur siūvami paltai ir kostiumai. Ši siūvykla atidaryta skyrių ant rua Dr. Almeida Lima, 19.

ŠILTŲ VALGIAI IŠTISA DIENA!

Eisbeinas . . . . . 2\$500
Canija . . . . . 1\$500
Kotletas su ryžiais . . . . . 1\$200
BRAHMA CHOPPS. Geras patarnavimas
BARAS IR RESTORANAS „LEÃO“
Av. São João, 284 (prie centr. pašto)Lietuviška
Spaustuvė
BALTICA

Labai pigiai ir gražiai atlieka visus spaustuvės darbus.

Lietuviams nuolaida.

Užeikite įsitikinti

A. BUMBLIS

R. João Theodoro, 194

TEL. 4-3453

Gyslų išputimai Ulceras Varicosas — Flebites gydoma be injekcijų ir operacijos DR. ADOLPHO FLAKS, Av. São João, 536 7° andar Tel. 4-5327 nuo 9—11 ir nuo 3 iki 6 val. v.

MECHANIKAI - SPECIALISTAI

FILIPE & SOARES

Alameda Barão de Limeira, 324

Perka ir parduoda įvairių tipų motociklus ir jų dalis. Taiso, dažo ir nikeliuoja motociklus ir jų dalis. Darbas greitas ir garantuotas. Didelis įvairių vartotų ir naujų motociklų pasirinkimas. Kainos labai pigios. Užeikite įsitikinti.

Lietuviams, atėjusiems su šiuo skelbimu darome specialią nuolaidą.

Lietuvių Dėmesui

SIUVYKLA

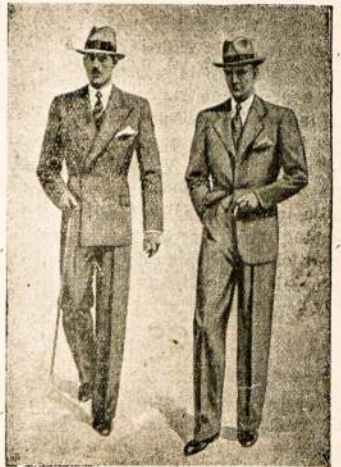
„RŪBAS“

Siuvami rūbai sulig naujais mada, darbas atliekamas diplomuoto ir su didele praktika siuvėjo. Darbą atlieku sąžiningai ir už jį atsakau. Didelis pasirinkimas įvairiausių medžiagų; galima kreiptis iki 9 val. v. ir sekmadieniais.

Atsakomasis siuvėjas

JONAS ČIŽINAUSKAS

67 Avenida Zelina 67

DR. BORIS CHIPIAKOFF

RUA YPIRANGA, 193 (kertė rua Santa Ephigenia)

Telf. 4-0316

Vidujinės, nervų, odos ligos. Speciali venerinių ligų klinika Visiškas genorejos išgydymas per 10—15 dienų su garantuota. Konsultorija atidaryta iki 9 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 10 iki 12 val.

Daržai išsimokėjimui

500 metrų nuo stoties Carvalho de Araujo, suburbio Central do Brasil, C.A.I.C. skirsto ir parduoda už mažą išsimokėjimo mokėstį didelį daržą — ahacara — kur yra tūkstančiai šių medžių: Pe reiras, Videiras, Abacateiras, Jaboticabeiras, Laranjeiras ir daugelį kitų vaismedžių. Išsimokėjimui parduodamas geras namas iš kiti pastatai su žemės sklypais. Dalis daržų su geru malū malkų, kurį galima parduoti po 500 reisų metrą. Traukiniai išein

iš stoties Norte: 7,54; 9,05; 10,04; 11,10; 12,14; 14, 30.

Raštinė: Rua São Bento 17, Tel. 2-7549, S. Paulo. Sekmadieniais: teirautis prieš stotį Carvalho de Araujo krautuvėje pas Antonio Kirsten.

LIETUVIŠKA SIUVYKLA

„VILNIUS“

Siuva vyriškus ir moteriškus rūbus, kostiumus, paltus ir t. t. Didžiausias įvairių medžiagų pasirinkimas.

SIUVAME IR IŠSIMOKĖJIMUI TIK PO 20\$000 Į MĖNESĮ. Mūsų siūvykloje galite pasisūti rūbus ir neturėdami pakankamai pinigų.

Centras: Skyrius:

Rua da Mooca, Pr. Julio Mesquita
3027. Tel. 2-8854 60. Tel. 4-5015Laivokortės i Lietuva ir iš Lietuvos
pigiausiomis kainomis

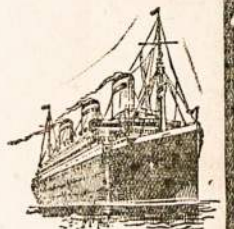
Duodame patarimų visais išievybės klausimais. Negalintiems atvykti į São Paulo į užklausimus atsakome raštu. Rašyt galima lietuviškai arba kuria nors kita kalba. Darome pinigines perlaidas į Lietuvą litaus per Lietuvos Banką. Perkame ir parduodame dolerius ir kitą svetimą valiutą geriausiomis kainomis. Patarnavimas greitas ir sąžiningas.

CASA BANCARIA J. FRIZZO

E C I A Įkurta 1900 m.

Rua Maua 207 kamp. rua Conceicao prie pat Luz st

Istaigos darbo teisingumas garantuotas 100:000\$000, kurie padėti valstybės banke. Kalbame lietuviškai. Istaiga atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro, sekmadieniais tik ligi 12 val.

Ivairios žinios

Gen. Franco neprisideda prie „ašies“.

Sukilėliams laimėjus Ispanijos karą Vokietija ir Italija, kurios prie to laimėjimo daug prisidėjo, pradėjo daryti žygių, kad Ispaniją visais atžvilgiais patrauktų į savo pusę. Nors gen. Franco pasisakė, kad kovosias savo šalyje prieš komunizmą, tačiau prieš Romos-Berlyno „ašies“ prisidėti nenorė. Gen. Franco laimėjęs karą pradėjo neaiškiai rodyti simpatijų Anglijai ir Prancūzijai, kas labai nepatiko vokiečiams ir italams.

Laikraščiai praneša, kad gen. Franco nori Anglijoje užtraukti stambią paskolą šalies atstatymo reikalams. Daug kas spėja kad gen. Franco atseitį pasitenkins visiškai išsivaduoti iš italų ir vokiečių įtakos. Užsienio politikoje gen. Franco valdžia žada laikytis neutralumo. Italija ir Vokietija, kurios sukilo daug pinigų ir kariuomenės Ispanijos sukilėliams dabar pradedą jais nusivilti.

AUKOS.

D-ro Vinco Kudirkos vardo, Mokos lietuvių pradžios mokykla, reikalingiausiomis mokslo priemonėms ir didžiosios salės baldams įsigyti aukavo šie asmenys:

Konsulas A. Polišaitis — 100\$000 mlr. Kons. sekr. S. Remeničius — 50\$000, Stasys Dorinas — 20\$000.

Po 10\$000 aukavo: Valdemaras Rozenbergas, Juo-

zas Jurgilas, José Mancini, kun P. Ragažinskas, Jonas Baranauskas, Antanas Frankevičius, Antanas Dutkus, Kostas Uckus.

Po 5\$000 aukavo, Restor. Ponto da Mooca, Saibatino Ranieri, F. Goncov, Attilio Bussotti, Luiz Toth, Cristobal Vindez, Antonio Burti, João Candido, José Vindez Garcia, Viktoras Lašaitis, Jonas Mozūras, Izidoras Saulytis, Leon Mendes, Farmacia Russa. Dominikas Korsakas, Aleksandras Bagdonas, Ona Pažėrienė, Edvardas Pažėra, Stasys Jurevičius, Stasys Ivanauskas, Petras Valenta, Bernardas Lukoševičius, Bolius Kučinskas, Emilija Čepanauškienė, Vincas Mazurkas, Juozas Polišiauskas, Silvestras Lašinskas, Antanas Barunsevičius, Ona Gaigalienė, Jusė Vincauskienė, Jonas Bulota, L. Gai galas.

Po 3\$000 aukavo: Pegro Gaidarge, Juozas Varnas, Januario Basilio, Juozas Malaškevičius, Juozas Jankauskas, Juozas Stankūnas.

Po 2\$000 aukavo: Farmacia Loreto, M. Savickaitė, K. Meškauskas, Juozas Jankūnas, Jokubas Dulskis, Jonas Balčiūnas, Alberto d' Arco Zosė Marmokonis, José Marquėz João Furlan, Antonio Furlan Casa Folgetano, H. Polodion A. Garkauskas, Bronius Stankevičius, Jurgis Golskis, Romaldas Smalskis, Estanislau Gromskis, Vincas Kirmelevičius, Justinas Greičius, Antonio Conejero, Tekle Šapaliene. (B. d.)

ŠOFERIŲ MOKYKLA IR DESPASANTAS

Išrūpina leidimą automobiliams, taip pat įvairius leidimus iš estado ir municipalinių įstaigų, rašo įvairius prašymus, išrūpina dokumentus šoferiams ir konduktoriams, daro pasų ir dokumentų vertimus, figauna pasams vizas ir naturalizacijos dokumentus. SVETIMSALIŲ LEGALIZACIJA ir t. t. Darbas greitas, sąžiningas ir pigus.

Raštinė: Rua Lib. Badaró, 314 Sobrelója-sala 6 tel. 2-6974

Šoferių mokykla: Av. Rangel Pestana, 1010.

CASA RUSSIA

RUA LIBERO DE LIMA NR. 606 TEL. 5-6724

Praneša savo klientų žiniai, kad Velykų šventėms gavo didelę partiją TIKROS LIETUVIŠKOS VALSTYBINĖS DEGTINĖS. Turime taip pat įvairiausių užsieniinių ir vietinių gėrimų, maisto produktų, įvairių konservų, grybų, silkių ir kt. Maisto ir gėrimų didžiausias pasirinkimas pigiausiomis kainomis. Be lietuviškos, turime tikros degtinės ir iš Lenkijos, Latvijos ir Estijos. Užeikite įsitikinti ir mūsų nuolatiniais klientais.

NAMAI PO 3:950\$000

Pastatyti ant 8 metrų pločio sklypų. Namai turi du kambarius, virtuvę, išvietę, tankę ir kt.

SKLYPO SU NAMU KAINA TIK 3:950\$000
TIK SKLYPO KAINA 1:600\$000

GRYNAIS PINIGAIS

Aplankyk šiandien pat šiuos puikius sklypus ant AVENIDA LONDRINA (PENHA)

NUSIPIRK ŠIANDIEN PAT NUOSAVUS NAMUS IR BŪSI ATLIKĖS SVARBIAUSIĄ PAREIGĄ SAVO ŠEIMAI.

Empresa Brasileira de Terrenos LTDA

Rua Dr. Falcão Filho, 33 (sobrelója) skersgatvis Praça Patriarcha Tel. 2-2012.

Sekmadieniais ir šventadieniais suinteresuotieji gali gauti visas informacijas ir vietoje išrinkti bei užsipirkti namus įmokant įnašą ant RUA DA PENHA Nr. 46 ir 48 („Penha“ autobusų ir tranvėjaus linijų gale).

(Taša iš 5 pusl.)

leiviėnė — nariai. Pirmaisiais veikimo (1926) metais draugija turėjo 10 skyrių su 136 nariais. 1927 metų gale buvo jau 114 sk. su 1336 nariais. 1930 metais 311 skyrių su 13279 nariais, 1934 m. buvo 405 skyriai su 16044 nariais.

Draugijos skyriai turėjo knygynėlius, pav. 1934 m. 300 skyrių turėjo savus knygynėlius su 47643 knygom. Skyriai dažnai rengė vakarus suvaidinimais, pv. 1930 m. buvo surengta 203 vakarai, 1932 — 318, 1934 — 357. Vytauto Didžiojo metais skyriai pastatė visame krašte per 50 paminklinių kryžių. Draugija buvo uždaryta 1937 metais; turta valdo kūratorius.

Krašto ekonominiams reikalams rūpinosi 1927 m. įsteigta Lietuvių ūkio draugija, kurios steigėjais buvo: J. Kairiūkštis, St. Matjošaitis, S. Špokas ir agr. Kurila. Ši draugija stengėsi kelti ūkio kultūrą, tam tikslui buvo įsteigusi 103 skyrius, organizavo jaunųjų ūkininkų kuopelės, pienines, kooperatyvus, rūpinosi gyvulių veislių gerinimu, ūkio padargų tobulinimu, ūkiškąją spauda ir kita. Draugijos pirmininkais buvo dr. D. Alseika, S. Špokas ir A. Krutulys. Draugija buvo uždaryta 1935 m. vasario 22 d.

Be „Ryto“ draugijos, Vilniaus krašto švietimo reikalams rūpina si kairiųjų pažiūrų lietuvių įsteigta švietimo draugija „Kultūra“, kurios steigėjais buvo St. Matjošaitis, K. Alseikienė, Karazija ir B. Untulis. Vyriausias draugijos vairuotojas ir jos rėmėjas buvo dr. D. Alseika.

Tautiečių sveikata rūpinosi dar Minske 1918 m. įsteigta įsteigta Lietuvių Sanitarės Pagalbos Draugija, kurios steigėjais buvo D. Alseika, dr. V. Alseikienė, dr. V. Bagdonas ir A. Krutulys. Karui pasibaigus draugija persikėlė Vilniui ir čia išvystė savo veiklą. Visą laiką draugijai vadovavo dr. D. Alseika; jam mirus (1936. V. 9.) draugiją vairuoja dr. V. Lageika.

Be čia paminėtų draugijų tą laikotarpį buvo įkurtos Lietuvių Mokytojų Sąjunga, Švietimo draugija „Rytas“ Švenčionyse, Lietuvių Sporto Klubas Vilniuje bet ir šios baigė savo gyvavimą 1938 m.

Šiandien dar veikia Vilniaus krašte — Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga, Visuomeniškai-biėniūškas „Romuvos“ klubas Mėno ir Literatūros, Amatininkų, Blaivybės ir Zitiėčių draugijos bei Kreditinis Kooperatyvas. Jau tik iš paėių draugijų kiekybės matyti, kad ir Vilniaus krašto lietuviai šį tą dirbo ir įdėjo nors kuklų indėlį bendranautos lobynan.

2 aukštų namai išsimokėjimui ant Braz

Parduodama 17 puikių 2 aukštų namų ant rua Catharina Cortez Nr. 127, 125, 95, 93, 87, 85, 79, 71, 29, 27, 21, 19, 13, 131, 109, 103 ir 101. Tik 100 metrų nuo rua Bresser (prieš Jockey klubą). 4 bondžių ir 5 autobusų linijos beveik prie durų. Geriausia proga Braz rajone. Namai naujos konstrukcijos kainuoja tik 25:000\$000. Įnašas 3:000\$000, o likusią sumą išsimokėjimui ilgam laikui. Mėnesiniai mokėjimai lygus namo nuomai. Visi patogumai: šviesa, gasas, kanalizacija. Gatvė išgrista ir apšviesta. Namai tinka išnuomavimui, nes duoda 12% nuo įdėto kapitalo. Dėl sąlygų kreiptis pas JULIO CORAETOR DE Immoveis Rua São Bento Nr. 290 6° andar — sala 14

SVETIMSALIŲ LEGALIZACIJA.

Techniskas ir greitas, dokumentų paruošimas.

Direktorius — ANSELMO DE OLIVEIRA

Vedėjas — OLIVIO NOVAES. RUA JOÃO BRICOLA, 10 7-o andar sala 735. Predio Pirapitinguy Telef. 3-4390. S. PAULO. Nuo 8-12 val. ir 14-18 val. kasd.

Lietuviškai Siūvyklai „KAUNAS“

Rua Duque de Caxias Nr. 40

Reikalingas siūvėjas už padėją prie švarkų siuvimo ir vienas mokinys. Mokamas geras atlyginimas. Galima kreiptis kiekvieną dieną.

DR. A. CANDIA
SIFILIS, GONOREJA VISOSE STADIJOSE GYDOMA MODERNIŠKIAUSIAIS BŪDAIS KAINOS ŽEMOS. Palengvina mokėjimo sąlygas. RUA BARÃO DE ITAPETINGA, 242 3° and. Tel. 4-0218 São Paulo. Priima nuo 9 iki 12 ir nuo 2 iki 7 val. vak. Sekmadieniais nuo 11 iki 12 val.

Naujai Nacionalinei Industrijos ir Susistėmė Istaiagai

su pagrindiniu kapitalu 5.000:000\$000 artimiausiu laiku bus lingti staliai, šaltkalviai, kalviai, šoferiai, „cobradorai“ ir t. t. darbininkai.

TECHNINIAMS IR ADMINISTRACIJOS DARBAMS SU ATLYGINIMU.

Iš anksto užsirašyti ir visas informacijas galima gauti dien nuo 1 1/2 ligi 16 val.

Av. Rangel Pestana, 12 3-o andar sala 300 (Prie Largo da Sė)

Žemės sklypas visai veltui!!!

VILOJE NOVA AMERICA

Distrikas Tatuapė, S. Paulo miesto municipalijoje.

Gaus sklypą veltui tas, kas paveiksle suras dar keturis berniuko draugus, kurie pasislėpė įvairiose vietose. Jų gatyti galvos. Kur jos? suraskite pasislėpusių keturių berniukų galvas ir apibrėžkite rutuliukais.

Vardas-pavardė .....

Rua .....

Cidade .....

Įskirkite šią skelbimą, pažymėkite vardą-pavardę, adresą ir pasiųskite arba atneškite į Centralinę raštinę VILLA NOVA AMERICA, rua Novembro, 230 1° andar sala 1 S. Paulo. Adresą rašyti aiškiai.

REIKALINGI DARBININKAI IR DARRŲ PRIZU-RETOJAI (Feitorai)

turintieji specialybę praturtinti tunelių darbų. Suinteresuotieji privalo prisistatyti šios tos uoste (Caes Martona C. Docas de Santos) kasdien 8 val. ryto ir vykti į Itagu. Nebus priimami tie kurie neturi patyrimo praturtinti tunelių darbų.

RIO DE JANEIRO LIETUVIAMS ŽINOTINA

Lietuvis siūvėjas JONAS DUMBLIAUSKAS, neseniai baigęs Rio de Janeiro aukštesnės vimo akademiją, siūva paaušausias madas kostiumus ir vyriskus rūbus. Lietuvis daro nuolaidą. Savieji palaikykite Lietuvosius!

J. Dumbliauskas, rua S. Pedro Euzebio, 75 Rio

LABAI PIGIAI PARDUODAMAS STAMBI BATŲ DIRBTUVIS

su mašinomis ir visais įrenginiais. Dirbtuvė turi labai geras klijentūras ir daug įvairių užsakymų. Dirbtuvė randama de Janeiro mieste puikioje vietoje.

Visas informacijas galima gauti paėijos dirbtuvėje, rua Nery Nr. 300 Rio de Janeiro arba „Lietuvio“ redakcijoje.

SKELBKITE TIK „LIETUVIŲ“